

Lübnan Dâhisi HALİL CİBRAN'ın Şâheseri:

HAK ERENLER

HAK ERENLER

(NEBÎ)

Eseri bir mukaddime ile sunan ve Türkçeye çeviren:
Ömer Rıza DOĞRUL

İSTANBUL
AHMETHALİT KİTABEVİ
1946

Bu eserin İngilizce aslı

İlk önce New-York'da 1923 yılında basılmış, daha sonra, basımı kırk iki kere yenilenmiş, 1945 Nisanında da kırk dördüncü basımı yapılmış ve bu son basımından Türkçe'ye çevrilmiştir.

ÖNSÖZ

« Hak Erenler » le nasıl buluştum ?

Kudüs ile ona bitişik yerler, zaten Nebi ve Veliler diyarıdır. Ben de geçen yılın Kasım ayında Kudüs'de idim. Niyetim Kısas-ı Enbiyayı ve Süleyman Dedenin mevlid menkıbesini yaşamaktı.

Hazret-i Muhammed Mustafa'nın «Enbiya ervahına» İmam olduğu yerde onun gibi iki rek'at namaz kılmak istemişim.

*Pes geçüb mihraba ol hayrül-enam
Enbiya ervahına oldu imam
İki rek'at kıldı Aksâ'da namaz
Öyle emretmiş idi ol bîniyaz*

diyen Süleyman Dedenin yarattığı kutlu havayı koklayarak içimi diriltmek emelindeydim.

Fakat benim Kudüs'e vardığım sırada burası büyük siyasî faaliyetlerin sahnesi idi ve ben «Cumhuriyet»in siyasî muharriri sıfatıyla bu faaliyetlerin peşine takılmak zorundaydım.

Halbuki bu siyasî faaliyetlerinde sonu gelmiyordu. Kudüs'deki altı Arab fırkasının temsilcileri Arab birliği konseyinin bunları birleştirmek için gönderdiği delege-

lerle gece gündüz düşüp kalkıyor, saatlerce ve saatlerce görüşüyor, bazan görüşmeler gece yarısına kadar uzayıp gidiyor; fakat neticeye varılamadığı için ertesi gün yeniden çalışılıyordu.

Gazetecilik merakı ve deruhde olunan vazifenin gerekleri, beni de bu faaliyetlerin peşine takmıştı. Bâhusus bütün bu faaliyetlerin sahnesi, benim de ikamet ettiğim Hazret-i Davud misafirhanesi olduğu, Arab âleminin en belli başlı gazetecileri ve bariz şahsiyetleri burada toplandıkları için, otelden çıkamayacak ve nefes alamayacak derecede bu meselelerin takibine koyulmuştum.

Günün birinde, bu sonu gelmeyen çalışmalardan sıkılarak, kendimi bütün hızımla otelin dışına atmış ve Mescid-i Aksâ sahasına kavuşmak için şehrin sokaklarına dalmıştım.

Mescid-i Aksâ'ya varmak için Kudüs çarşısından geçmek lâzım. Burası bizim kapalı-çarşı gibi bir yer. Fakat onun gibi düz olmadıktan başka yolları onun kadar geniş değil. Evvelâ daracık bir dehlizden yokuş aşağı iniyor, iniyor ve iniyorsunuz. Sağınızda, solunuza sapmadan yuvarlanıp duruyorsunuz. Bir hayli yuvarlandıktan sonra Mescid-i Aksâ'nın gönüllere ferahlık veren, karanlıktan aydınlığa kavuşturan kutsal bölgesine varıyorsunuz.

Fakat bu demin geçtiğimiz yer, bir çarşı değil, üstü kapalı bir şehir. Baştanbaşa alış-veriş faaliyeti ile kaynaşan bir âlem. Muhakkak ki bu üstü kapalı şehrin neresinde bir nara kopsa, bütün şehri kaplar, bütün halkını meraklandırır. Ve kimbilir, buralarda ne naralar koptu ve ne müthiş sayhalar çınladı. Herhalde Kısas-ı Enbiya'nın ve Kitab-ı Mukaddes'in uzun uzadıya anlattıkları eski Nebî'ler; buna benzer yerlerde dolaşıyor, şehrin halkına ve tacirlerine Allah'ı hatırlatmak istiyor ve bunları alış-veriş uykusundan tevbe ve nedamet uyanıklığına davet ediyorlardı.

Çarşığı, tiksindirici bir duman, ürpertici bir gürültü kaplamıştı. Bu dumanlı gürültü en adi bazirgânlık ve pazalıkçılık ruhunu, bütün pisliliği ile canlandırıyor. Fakat Mescid-i Aksâ'nın özlü ve temiz havasına kavuşmak için böyle bir mezbeleden geçmek, hiç de fena değil.

Çünkü çarşının hali, dünyaya düşkünlüğün bütün sefaletini, bütün çirkinliğini, bütün mübalâgasiyle belirtiyordu. Ve buradan geçerek, Mescid-i Aksâ sahasına kavuşmak, bir mi'rac, bir kutsal kurtuluş sayılmağa lâyıktı.

Dışı, Türkçinileriyle süslenen Sahre kubbesinin altına girdiğim zaman, hayretimden donakalmıştım.

Sanki birdenbire şahlanmış gibi zeminden kopan bir iri kaya muhteşem bir şebeke içinde, ve dışı çinili, içi son derece musanna' kubbenin altında idi. Kayanın etrafında dolaştıktan sonra kayanın altındaki boşluğa indim ve burada kayanın etrafına örülen duvarı gördüm. Fakat bu duvarlar bu kayayı destekleyebilir mi? Bu duvarlar örüldü de sonra bu kaya bunların üzerine mi yerleştirildi?

Bunların birine de cevap verecek durumda değilim. Bildiğim birşey, bir rivayettir ve bu rivayete göre bu kayanın mi'rac gecesi, Hazret-i Peygamber'in, Burak'a binmesini kolaylaştırmak için yerinden kalkmış ve muallâkta kalmış olduğudur. Ve beni herşeyden fazla bu rivayet ilgilendiriyor. Çünkü mi'rac şerefine yükselen bir kaya görüyorum ve bunun verdiği dersi düşünürken içime birşeyler doğduğunu hissediyorum.

Sanki bu taş bana diyordu ki :

«İnsan oğlu! Ben mi'racı hissetmiş ve yaşamış bir

kayayım. O duygu ile yerimden sıçramış ve gök yüzüne doğru bir adım atmışım. Fakat o adımı attıktan sonra bir daha geri dönmemişimdir, bir daha alçalmamışımdır. Çünkü gökyüzüne doğru bir adım yükselme zevkini duyan bir taş bile, bir daha geri dönmez ve bir daha alçalmaz!»

Onun için bu taş parçasının bütün gururumu ezdiğini hissediyorum

Ben ki duyar, irade eder, muhakeme eder bir varlığım, bu taşın duyduğu heyecanı duyamıyorum. Ben ki hayvanlıktan insanlık seviyesine sıçramış bir varlığım, bu mi'racın zevkini bu taş kadar hissetmiyor da hâlâ hayvanlığımı yaşatmak için esfellere yuvarlanıyorum.

Neden bu taş kadar mi'racımın zevkini yaşayarak daima iyiye, doğruya; daima güzele ve kutluya doğru yol almıyorum? Neden içimi hayvanlığın yırtıcılığından temizlemeğe savaşıyorum da yırtıcılığımı tekemmül ettirmek için uğraşıyorum?

Çünkü insanlığımın mi'racını bu taş kadar hissetmemişimdir. Ve ne yazık ki hissedemiyorum.

Çünkü kalbim bu taştan daha katı, daha hissiz!

Ne yazık ki ben bu kalbi taşıyarak onunla övünüyordum. Fakat bu taşı gördükten sonra bu kalb gözümde küçüldü, küçüldü ve ben onun bir taş parçası değerinde olmadığına inandım. Hattâ bu taş parçası, ondan üstündür. Çünkü kâmil insanın miracı heyecanı karşısında yerinden oynayarak ona binek olmuştur. Senin kalbinse süflü ihtirasların bineğidir ve sen esfellerin esfelinde yaşayan bir varlıksın. Bu taş, â'lâya doğru bir adım atmış ve o aşk ile bir daha yere dönmemiştir. Bu hal ve bu ders karşısında utan ve taşları utandır. Yüreğini temizle de ulviyet ve kudsiyet şahikalarına

yönel. Hiç olmazsa bu taş kadar yüksel; ve bu uğurda attığın her adım, kutlu bir mi'rac olsun!

* *

Kayanın altında içimden geçenler bunlardı. Ve belki bu yüzden kayanın altında ezilmedim. Bilâkisi geniş bir serinlik duydım. Onun merdivenlerini tırmanarak kubbe altının loşluğuna kavuşurken Süleyman Dedeyi hatırladım :

*Pes geçüb mihraba ol hayrül-enam
Enbiya ervahına oldu imam.*

Ben de Aksâ'nın mihrabına geçerek belki Hayrül-enamin durduğu yerde durdum ve derin bir ibadete daldım.

Enbiya ervahiyle hembezm olduğumu içimin ferahlığından hissediyordum. Ve bu ferahlık içinde buradan ayrıldım.

Benim naçiz mi'racım bu kadardı. Ben de bu mi'racın zevkini tek başıma yaşamak üzere mukaddes sahadan ayrıldım.

Deminki kalabalık ve kapalı şehrin içinden nasıl geçtim? Pek farkında değilim. İç âlemime o kadar çekilmiştim ki gözüm birşey görmüyordu. Yalnız kapalı şehre veda ettikten ve bir müddet yürüdükten sonra kendimi bir yokuş başında bulmuştum.

Yokuşu tırmanmayı göze alamadığım için sağa sola baktım ve bir kitabevinin vitrini beni kendisine çekti. Çok geçmeden bu kitabevinin içinde idim ve adım adım dolaşa dolaşa bir İngilizce kitap önünde durdum. Adı : NEBÎ idi.

Kitabı karıştırmadan önce müellifinin adına baktım. Yakınsarklı idi. Kitabın içine baktım. New-York'da basılmıştı. Ve kırk dört kere!

Ben de bugün zaten bir Nebî ile hembezm olabirdim ve başka bir kimse beni doyuramazdı!...

Mademki mukadderat bu mi'racdan sonra bu Nebî ile görüşmeyi nasip etmişti. Benim gibi bir yolcu için bir hayli ağırca olan bedelini hediye ederek eseri almış ve Hazret-i Davud misafirhanesindeki höcreme çekilmiştim.

Nebî ile karşı karşıya idik. Oturduk ve konuştuk. Bu Nebî, sanki, şahlanmış kaya altında benim düşündüklerime tercüman oluyor, benim ruhumun orada aldığı ilhamları anlatıyordu.

Bu, bir keramet mi idi? Bilmem.

Fakat bir vâkıa idi.

Nebî'yi baştanbaşa okuyarak dinledim ve sevindim.

Çünkü, içimde kalan herşeyi, dışa vuran ve apaçık söyleyen bir kitap bulmuştum. Ve bu kitabın adı «Nebî» idi!

*
* *

Fakat bu kitabın kahramanı hakikaten bir Nebî mi idi? Bana öyle gelmedi.

Çünkü bu, daha doğrusu bir Veli idi, bir Hak Erenlerdi. Ve kullandığı dil, tam Erenler dili idi.

Fakat bu dili ne güzel kullanmıştı. Ve onunla söylemek istediklerini ne güzel söylemişti!

Çölün kumları içinde yüzen yolcunun serin serin estiğini hissettiği birer nefesti bu!

Çölün susuzluğu içinde bağı yanan kervanın, akar sular gibi çağladığını hissettiği sestiydi bu!

Dokunduğu her konuda ruhu, bütün saffet ve samimiyeti ile konuşturan, tabiatın dili ile konusunu söyleten bir Erenlerdi bu.

Onun ledün kitabı, tabiatı. Herkesin içinde ve dışında yaşayan, tabiat âlemi.. Olan, biten, olacak bitecek herşeyi ihtiva eden; güzeli, doğruyu, iyiyi, kutluyu, ve herşeyi toplayan,

Gören göze ve duyan kalbe herşeyi söyleyen, her sırrı faş eden,

Gören göze ve duyan kalbe her derdin dermanını öğreten, her güçlüğün anahtarını ve bütün definelerin tılsımını veren tabiat âlemi.

Ledün kitabı odur elbet.

Ve o ledün kitabına âşina olmak için, gören bir göz ve duyan bir kalb, fakat tam gören ve tam duyan bir göz ve kalb sahibi olmak gerek.

Hak Erenler de böyledir. Tabiat ananın öz evlâdır ve onun tam tercümanıdır.

Onun için bu eserde, her örneğini tabiatından almış, her misalini orada bulmuş, ve tabiatın güzelliklerini saya döke ona uymayı, onu örnek edinmeyi telkin etmiş, bütün bu yaptıklarını çok iyi yapmış, bütün sunuklarını çok güzel sunmuştur.

*
* *

Tabiat, en iyi örnek olduğuna göre bizi tabiatından ayıran ne?

Aklımız mı?

Fakat o da tabiatın doğurduğu bir ileri hamle değil mi?

Elbet ki öyledir. Fakat o, kendine tabiat üstünü bir önem vermeğe özenmekle yanılmış ve sapmıştır. Âdem'e secde etmeyen Şeytan işte o.

Yoksa kendini tabiatın kanunları dairesinde tekâmül eden bir varlık saymak tevazuunu göstermiş olsaydı hiçbir mi'racından geri dönmez, insanlık payesine eriştikten sonra hayvanlığın gıpta etmiyeceği bir seviye düşmezdi!

Tabiatın onu yaratmakla varmış olduğu tekâmülü inkâr edecek derecede şımaran bu akıl, kendini

bir ceberut saymakla bataklıktan bataklığa yuvarlanmış ve ileri hamlelerinin hepsini utandıran hatalar içinde yüzmüştür; hâlâ da yüzüyor.

Onu kurtarmak lâzım.

Ve bu vazifeyi birçok Erenler gibi bu Erenler de üzerine almıştır.

Onunla hemhal olmak benim için aynı günde ikinci bir mi'racdı.

* *

Bu Erenler kim?

Bizim gibi bir Şarklı! Fakat yirminci asrın Şarkta doğurup Garba ve Garp dolayısıyla bütün dünyaya sunduğu bir Hak Erenler.

Bu Erenler, Mevlâna gibidir, Attâr gibidir, Sa'dî gibidir ve bilhassa Mevlâna gibidir.

Mevlâna'nın bağında doğmuş, onun bağından koparılmış bir meyvadır. Onun, Şarktan Garba attığı bir oktur. Ve o ok yerini bulmuş, vazifesini başarmıştır.

Kendisi Lübnan'lıdır ve adı Halil'dir. Fakat Lübnan'a sığamamıştır. Çünkü atılan bir oktu ve atıldığı yeri bulmak gerekti. Onun için soluğu Amerika'da almış, orada bu yeni Mesnevî'yi yazmış, eserinin yirmi dile tercüme edildiğini, Amerika ile Avrupa'da basıldığını görmüştür.

Mevlâna'nın Batı dünyasına attığı ok bu.. Ve bu ok, orada gönüller fethetmiş, deryalar tutmuş ve saltanatlar kurmuş..

O, nasıl bütün Şarkın gönlüne hâkimse, bir tek oku, Batıya hâkim olmağa ve nice nice âlemler zaptetmeğe kâfi gelmiş..

* *

Bu eseri, tam o mi'rac gecesı Türkçeye çevirmeğe harar vermiş ve otuz kırk sahifesini bir nefeste tercüme etmişim.

Çünkü eser, ruhumun öz ifadesi idi. Ve sanki bu eser müellifinin kafası ve kalbi içinde doğduğu gibi bizim kalbimizin ve kafamızın içinde doğmuştu.

Arada o kadar âşinalık vardı ki âdetâ eserin aslına bakmadan tercüme ediyormuş gibi yazı yazıyordum.

Çünkü bu eser Mesnevî'nin bir yeni ifadesiydi. Yahut bugünün Mesnevî'siydi.

O da Mesnevî gibi bizim ruhumuzun bir çağlayanı idi.

* *

Mescid-i Aksâ'da bir mi'rac yaşamışım

Hazret-i Davud'un misafirhanesinde geçirdiğim o geceyi bu eser aydınlattı ve bana bir mi'rac daha yaşattı.

Üçüncü bir mi'rac: Şark ruhunun hâlâ şahikalar yaratması.

Zamanımızda gerçi Şark ruhunun yoksullaştığı iddia ediliyor. Fakat bu yoksulluğun bu muhteşem verimi karşısında duyduğumuz haz, bir mi'rac teşkil etse gerektir.

Lâleli : 2 Şubat 1946
Ömer Rıza Doğrul

Müellif ve Eser hakkında

Eserin müellifi Halil Cibran 1883 de Lübnan'da doğmuş ve Arab edebiyatında yeni çıgırlar açan eserleriyle geniş bir şöhet kazanmıştır. Daha sonra Amerikaya giderek orade yerleşmiş, çok geçmeden Amerikanın edebiyat âlemine de kendini tanıtmış, birçok eserler yazarak şöhetini bütün Amerikaya yaydıktan başka o yol ile bütün dünyaya da yaymağa muvaffak olmuştur.

«Nebî» adıyla yazdığı bu eser, Amerikada ilkönce 1923 de basılmış, daha sonra 1945 yılının Nisanında kırk dördüncü basımı yapılmıştır. Biz de eseri bu kırk dördüncü baskısından Türkçeye çevirmiş bulunuyoruz.

Hak Erenler, müellifin şaheseri olarak tanınmış, müellifin hayatında birçok dillere çevrilmiş ve dünyanın en tanınmış fikir adamlarını ilgilendirmiştir.

Eseri arapçaya tercüme eden Antonyos Beşir 1926 da müelliften aldığı mektuptan şu parçayı naklediyor :

«Ruhumun bir parçası olan küçük eserimin gördüğü rağbet hakkında ancak şunu söyleyebilirim : Eserin İngilizcesi, şimdiye kadar on kere basılmıştır ve Avrupa dillerinden onuna çevrilmiş olduktan başka Şark dillerinden Japonca ve Hindceye de tercüme edilmiştir.

«Esere karşı gösterilen alâkaya gelince, Amerika Cumhur Reisi Mister Wilson ile en büyük İngiliz şairi, en tanınmış Fransız muharrirleri ve Hindistanın Gandisinden başlayarak en mütevazı' işçiler, zevceler,

analar, herkes tarafından, hayalimden bile geçiremediğim bir tarzda alâka ile karşılanmıştır. Bu umumî alâka ve sempati karşısında ara-sıra utanıyorum.»

Yukarıda anlattığımız gibi eser daha sonra da basıla basıla 1945 Nisanında kırk dördüncü basımı yapılmıştır.

Müellifin kendisi de bu eserini diğer her eserinden üstün tutuyor ve en çok bu eserinde muvaffak olduğunu söylüyordu.

Müellifin kendisi diyor ki:

«Daha Lübnanda iken bu eseri yazmayı tasarladıktan sonra, hiçbir dakikamı onsuz geçirmedim. Sanki eser benim bir parçamdı... Eseri yazdıktan sonra müsveddelerini dört yıl yanımda tuttum ve üzerinde çalıştım. Çünkü her kelimesinin, sunabileceğim en iyi kelime olduğundan emin olmak ve tam emin olmak istiyordum.»

Neticede müellif hakikaten muvaffak olmuş ve muvaffakiyetini bütün dünyaya tanıtmıştır.

Sayırsız insanlara kendini sevdiren bu eseri, biz de derin bir sevgi ile dilimize çevirmiş ve okurlarımıza sunmuş bulunuyoruz. Eserin muhitimizde de aynı sevgi ile karşılanacağına eminiz.

Eseri süsleyen, daha doğrusu eserin anlattıklarını resim diliyle anlatan resimler de, müellifin eseridir. Çünkü müellif büyük bir ressamdır ve meşhur heykeltıraş Rodin, müellifin Pariste açtığı bir resim sergisini ziyaret ettikten sonra onu yirminci asrın «William Blake»i sayabileceğini söyleyerek kendisini takdir etmiştir.

Resimlerin hepsi tasavvufi manalarla yüklüdür ve onların dış yüzünden iç yüzlerine ermek gerektir.

Müellif ömrünün son yirmi yılını Amerikada geçirdikten sonra 1931 de 48 yaşında olarak vefat etmiştir.

Ö. R. D.

Devrinin bir güneşi olan MUSTAFA, (yani seçilen ve sevilen zat), kendisini doğduğu adaya götürecektir gemiyi Orfalis şehrinde, on iki yıl beklemişti.

On ikinci yılın bağbozumu mevsiminde ve Eylülün yedinci gününde, şehir duvarlarının dışındaki tepeye tırmanarak denize doğru bakmış, geminin sisler arasından süzülerek sahile yaklaştığını görmüştü.

O zaman kalbinin bütün kapıları sonuna kadar açılmış ve neşesi denizleri kaplamıştı. Gözlerini yumarak ruhunun sessizlikleri içinde dua etti.

Fakat tepeden indiği sırada yüzünü hüznü kaplamış ve için için düşünmüştü :

“Buradan huzur içinde ayrılmağa, üzülmekten uzaklaşmağa imkân mı var ? Hayır, bu şehirden yarasız bir ruh ile ayrılamıyacağım.

Onun duvarları arasında geçirdiğim ıstıraplı günler, yalnızlık içinde yaşadığım geceler ne kadar uzundu ! Ve kim var ki ıstırapına ve yalnızlığına, acımadan veda edebilsin ?

Ruhumun nice parçalarını bu sokaklara ekdim. Özleyişimin nice yavruları, bu dağlar arasında çırılçıplak dolaşıyor. Ve ben, bir yük yüklenmeden, içim sızlamadan, çekilip gidemiyorum.

Bugün sırtımdan bir gömlek atmıyorum, kendi ellerimle parçaladığım bir tenden soyunuyorum.

Geride bıraktığım şey bir düşünce değil, açlık ve susuzlukla yontulmuş ve güzelleşmiş bir kalptir.

Gecikmeğe de gelmez.

Herşeyi kendine çağıran deniz, beni de çağırıyor, ben de gideceğim.

Gerçi saatler karanlıklar içinde tutuşup yanar; fakat burada kalmak da, donmak, buzlaşmak ve bir kalıp içinde sıkışmaktır.

Keşke burada bırakacağım herşeyi de alıp götürebilsem. Fakat ne mümkün!

Bir ses, kendini kanatlandıran dili ve dudakları taşıyıp götüremez. Yapayalnız uçar, esir âlemine!

Ve bir kartal, yuvasını taşıyarak uçmaz. Güneşe doğru hamle eder, tek başına!..

“Dağın eteğine vardığı zaman yine denize doğru döndü ve gemisinin limana girdiğini gördü. Güverte üzerindeki tayfalar kendi yurdunun adamlarıydı.

Ruhu onlara bağırarak dedi ki:

“Benim yaşlı anamın çocukları, ey akıntıların ve medd-ü cezirlerin binicileri!

Nice nice defalar rüyalarımda yelken açtınız. Bugünse, rüyalarımın en derini olan uyanıklığımda geliyorsunuz!

Gitmeğe hazırım, özleyişimin açılan yelkenleri, rüzgârların esmesini bekliyor.

Buranın sâkin havasında bir nefes daha alacağım, geriye doğru, seven gözlerle bir kere daha bakacağım.

Sonra aranızda duracağım ve denizciler arasında bir denizci olacağım!

Ve sen ey geniş deniz, ey uykunun tadını tatmıyan ana!

Nehirler ve ırmaklar yalnız sana kavuşarak huzur ve hürriyete ererler.

Bu ırmakcağız da bir kere daha kıvrılacak, bir kere daha bu vadicikte şırıldayacak.

Sonra ben de sana geleceğim. Sonsuz denize sonsuz bir damla gibi katılacağım!..

Yürürken birçok erkek ve kadınların tarlalarını, bağlarını bırakarak şehrin kapısına doğru koştuklarını gördü.

Kendi adını çağıran sesleriyle, gemisinin gelmiş olduğunu birbirlerine anlattıklarını işidiyordu.

Kendikendine söylendi:

«Ayrılık günü, acaba, toplanma günü mü olacak?

Ve akşamım, tanyeri gibi ağardığı mı söylenecek?

Tarlasının ortasında sabanını, bağının içinde üzüm sıkan mengenesini bırakıp gelen kimselere ben ne verebileceğim?

Acaba kalbim, meyvalarla yüklenmiş bir ağaç

olacak da ben o meyvaları toplayıp onlara mı vereceğim ?

Arzularım bir pınar gibi fışkıracak da onların kadehlerini mi dolduracağım ?

Ben kudret elinin dokunacağı bir saz, kudret nefesinin üfliyeceği bir ney mi olacağım ?

Sessizlikler arayan bir kimseyim ben. Ve ben sessizlikler içinde hangi defineye el koydum ki emniyetle avuç avuç saçayım ?

Bugün benim hasat günümse hangi tarlaya, hangi unutulmuş mevsimde tohumlar attım ki bugün ürününü toplayayım ?

Eğer benim fenerimi kaldıracığım ân buysa, onun içinde yanacak alev, benim alevim olmayacak.

Çünkü benim fenerim boş ve karanlık !

Gecenin bekçisi onu yağla dolduracak ve yakacak !..

Bu sözleri diliyle söylüyordu. Fakat sözlerinin çoğu, söylenmeden içinde kalmıştı. Çünkü en derin sırrını da anlatmaktan âcizdi.

Şehre girdiği zaman herkes onu karşılamaya çıkmıştı ve hepsi, tek sesle ağlaşıp onu çağırıyordu.

Şehrin büyükleri, karşısına dikilerek yalvardılar :

“Sen bizden ayrılma !

Sen bizim aramızda boşluğumuzu gideren bir kuşluk güneşi idin ve gençliğin rüyalarımıza rüyalar katmıştı.

... Sonsuz denize, sonsuz bir damla gibi katılacağım..

Sen, bizim aramızda bir yabancı değilsin! Misafir de sayılmazsın. Oğlumuzsun ve candan sevgilimizsin!

Gözlerimizi hasretinin acıları ile inletme!,,

Mabetlerde hizmet eden erkekler ve kadınlar yalvardılar:

“Denizlerin dalgaları bizi ayırmasın ve aramızda geçirdiğin yıllar bir hâtıra olmasın..

Sen aramızda bir ruh gibi dolaşıyordun ve senin gölgen gözlerimizi aydınlatıyordu.

Seni çok sevdik. Fakat sevgimiz sözsüzdü ve perdelerle örtülmüştü. Şimdi ise sevgimiz, haykırıyor, bütün avaziyle!

Ve karşına çıkıyor, bütün çıplaklığıyla!

Zaten hiçbir sevgi, ayrılıktan önce derinliğinin derecesini anlayamaz.,,

Daha başkaları da gelerek yalvardılar. Fakat o, hiçbir cevap vermedi.

Yalnız başını eğdi.

Ve yakında duranlar, gözlerinden akan yaşların göğsüne damladığını gördüler.

Halk ile birlikte mabedin önündeki büyük meydana gidiyorlardı.

Mabedin içinden adı El-Mitra olan bir kadın çıkmıştı ki o da bir azize idi.

Aziz ona en derin rikkatle baktı. Çünkü bu

şehre geldiği zaman, bir gün bile geçmeden, onu ilk arayan ve ona ilk inanan bu kadındı.

Azize onu kutlayarak dedi ki:

“Ey Allahın velisi! Yücelerden yüceyi aramak ve gemini bulmak için mesafeleri ölçüp durdun.

Artık gemi geldi ve sen de gitmek istiyorsun.

Hâtıralarının yurduna ve daha yüksek arzularını gerçekleştirecek vatana karşı hasretin çok derin. Sevgimiz ve ihtiyacımız artık seni bize bağlayamıyor.

Ayrılmadan önceki ricamız, bize söz söylemen, bildirmek istediğin hakikati anlatmandır.

Tâki biz de senden öğrendiklerimizi çocuklarımıza, onlar da torunlarımıza öğretsinler ve bu sayede hakikat ortadan kalkmasın.

Sen, yalnızlığında günlerimizi nasıl yaşadığımızı görüyor,

Uyanıklığında uykumuzun kahkahalarını ve iniltilerini dinliyordun.

Onun için artık bizi, bize öğret, doğum ile ölüm arasındaki herşeye dair sana bildirilenleri bize bildir.,,

Cevap verdi:

“Orfalis halkı! Ben bu anda ruhlarınız içinde ürpermekte olan şeyden başka hangi konudan bahsedebilirim, size?,,

El-Mitra, hemen öne atıldı ve:

“Bize Aştan bahset! dedi.

O da başını kaldırarak halka baktı ve ortalığı

derin bir sessizlik kapladı. Yüksek bir sesle anlattı :

“Aşk, size kılavuzluk edince peşinden gidiniz, Aşkın yolları dik ve sarp olsa da !

Aşkın kanatları sizi kucaklayınca, ona ram olunuz,

Kanatlarının arasına gizlenen kılıç sizi yaralasa da !

Aşk, size söz söyleyince ona inanınız,

Sesi, şimal rüzgârlarının bahçeleri perişan etmesi gibi rüyalarınızı altüst etse de !

Çünkü aşk başınızı tacladığı gibi kellenizi de uçurur.

Aşk, sizi geliştirir, fakat, budaya budaya ısıtırap da verir.

Aşk, tepenize kadar yükselir ve güneşin aydınlığında ürperen en ince dallarınızı okşar,

Fakat köklerinize kadar da iner ve onları toprak altında sarsar.

Aşk, buğday başağı gibi sizi kendi içinde toplar.

Fakat buğdayları seçmek ve ayırmak için harmandan geçirir ve sizi çırılçıplak eder.

Kabuklarınızı atmak için kalburdan geçirir ve sizi beyazlaştırmak için değirmende öğütür.

Sizi yumuşatmak için, yuğurur.

Sonra sizi kendi mukaddes ateşine atar ve Tanrının maidesine yakışan bir “nân-ı aziz,, yapar.

Aşk, bütün bunları başarır, tâki kalbinizin sırlarını öğrenesiniz.

Ve bu bilgi sayesinde hayatın kalbinden bir parça olarsınız.

Fakat siz, ürkeklik yüzünden yalnız aşkın verdiği huzur ile zevki ararsanız, çıplaklığınızı örtmek ve aşkın değirmeninden uzaklaşmak gerek: Güleceğiniz, fakat ruhunuzla şakıyamıyacağınız, ağlayacağınız, fakat göz yaşlarınızın bütün kaynaklarını kullanamıyacağınız, mevsim tanımayan bir âleme uzaklaşmak.

Aşk, kendinden başka birşey vermez ve kendinden başka birşey almaz.

Aşkın malı, mülkü yoktur. Fakat kimsenin de malı, mülkü olamaz :

Çünkü aşk, aşk için yeter.

Aşka giriftar olduğunuz zaman *Tanrı kalbimin içindedir* demeyin, *ben Tanrının kalbi içindeyim*, demek daha yaraşır.

Siz, aşka yol göstereceğinizi sanmayın. Çünkü aşk, sizde değer görürse, her yolu gösterir.

Aşkın, kendini bütünlemekten başka, bir gayesi yoktur. Fakat aşka giriftar olur da bir takım arzular peşinde koşmak isterseniz şunlar olsun o arzular :

Erimek, geceye nağmeler terennüm eden bir ırmak gibi eriyip akmak,

Derin şefkatın ıstırabını duymak, ıstırap derinleştikçe, şefkatin de o nisbette ve daha fazla derinleştiğini hissetmek;

Aşkı anlayışınızla yaralanmak, anlayışınız yükseldikçe, daha geri anlayış ve duyuşun acısını hissetmek;

Ve isteye isteye, seve seve cefa çekmek.

Sabahleyin kanatlanmış bir kalple uyanmak ve yeni bir aşk günü yaşamanın şükranını ödemek;

Öğleyin dinlenmek ve aşkın istiğrakına dalmak;

Akşamleyin evinize hoşnutluk içinde dönmek, sonra sevilene karşı kalbinizle yönelerek dua etmek ve bir şükran neşidesi terennüm ederek uyumak.,,

Bunun üzerine El-Mitra, tekrar söz söyledi ve :
"Allah'ın velisi! dedi, Evlilik hakkında ne dersin?.,

O da cevap verdi :

"Birlikte doğmuştunuz ve sonuna kadar beraber kalacaksınız!... Ölümün beyaz kanatları günlerinizi ayıracağı âna kadar yanyana yaşayacaksınız.

Tanrının sessiz hatırasında bile yanyana duracaksınız!

Fakat beraberliğinizi, mesafeler ayırmalı!

Ve göklerin rüzgârları, aranızda raksetmeli!

Birbirinizi seviniz, fakat sevginizi zincirlemeyin!
Sevginiz, ruhunuzun kıyıları arasında kımıldayan bir deniz olsun!

Birbirinizin kadehini doldurunuz, fakat tek kadehten içmeyiniz!

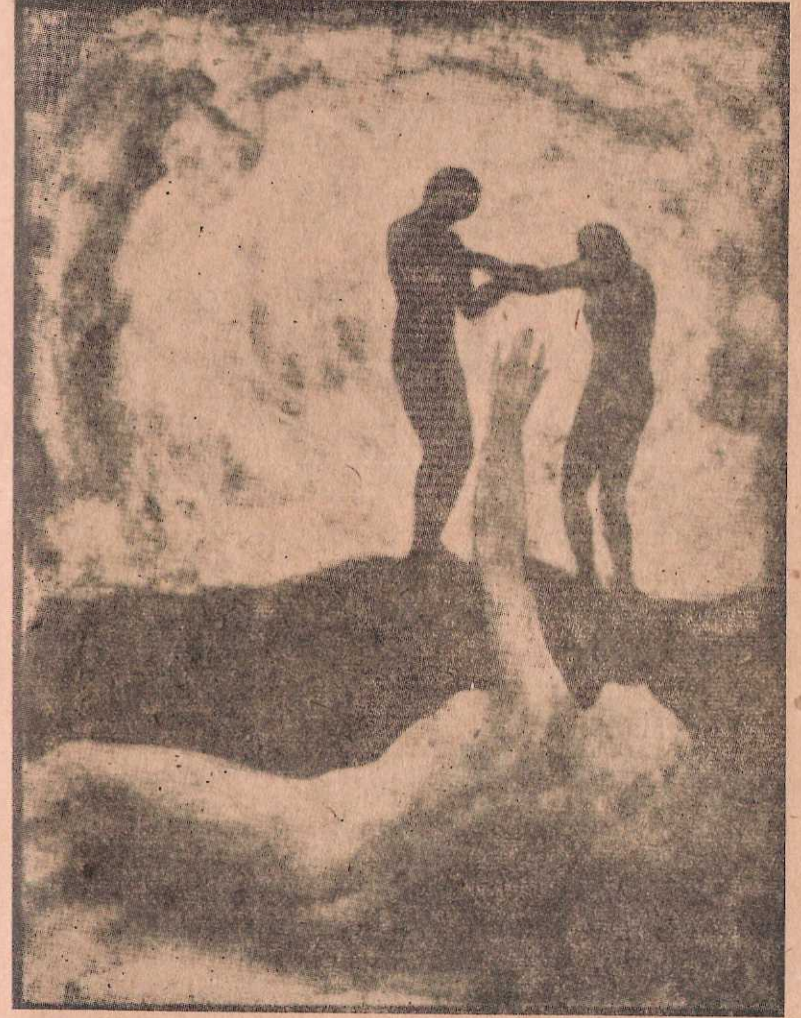
Birbirinize ekmeğinizden sununuz, fakat aynı lokmayı yemeyiniz!

Beraber terennüm ediniz, rakediniz, eğleniniz, neşeleniniz; fakat herbiriniz tekliğini unutmasın!..

Çünkü bir udun telleri, aynı nağmeyle birlikte titrer, fakat herbiri ayrı ayrı!..

Kalplerinizi birbirinize veriniz, fakat herbiriniz kendi kalbine sahip olsun, çünkü kalbi, ancak Hayat eli koruyabilir.

Birlikte durunuz, fakat birbirinize fazla yaklaş-
mayınız. Çünkü mabedin direkleri de, birbirinden
uzak durur. Ve meşe ile selvi birbirinin gölgesi
altında yetişemez.,,

Beraber rakediniz, eğleniniz, neş'eleniniz, fakat herbiriniz
tekliğini unutmasın!

Yavrusunu göğsüne dayayan bir kadın ona bakarak :

“Bize, dedi, Çocuklardan bahset !,”

O da cevap verdi :

“Çocuklarınız, sizin çocuklarınız değildir.

Bunlar kendini özleyen Hayatın oğulları ve kızlarıdır.

Siz bunların dünyaya gelmelerine vasıta oldunuz, fakat bunlar sizin değildir.

Gerçi onlar sizinle beraberdir, fakat sizin malınız olamazlar.

Onlara sevginizi verebilirsiniz, fakat düşüncelerinizi asla ! Çünkü onların kendilerine has düşünceleri vardır.

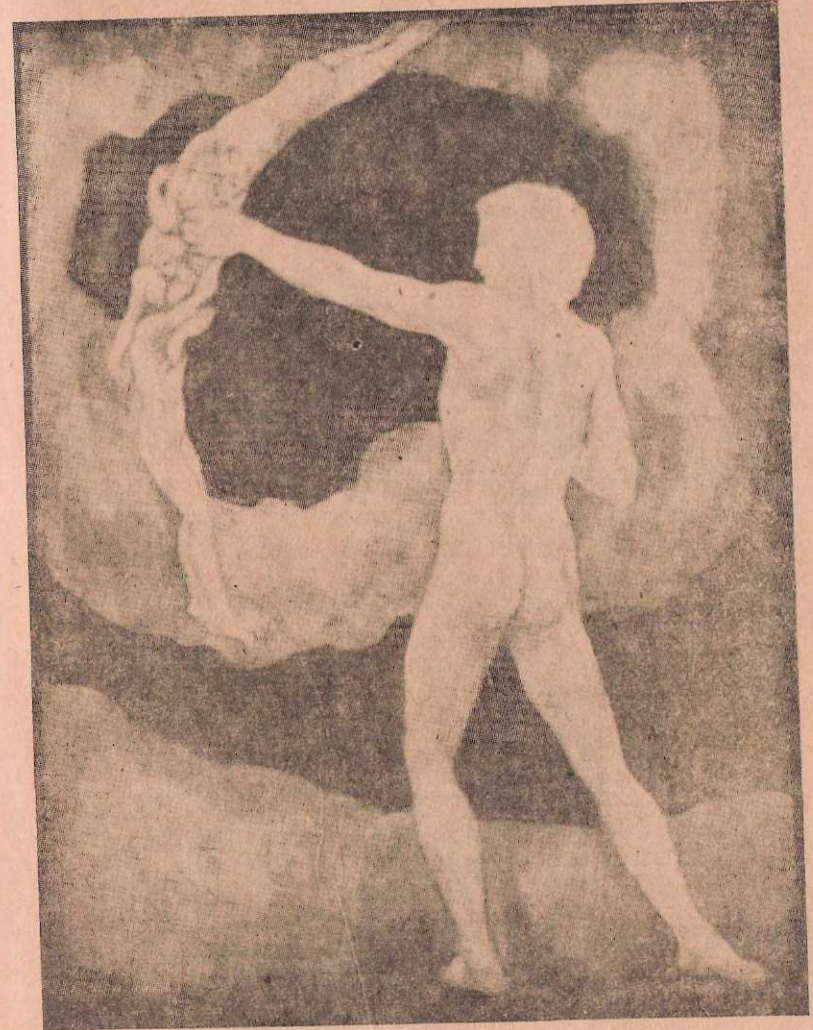
Siz onların gövdelerini barındırabilirsiniz, fakat ruhlarını barındıramazsınız. Çünkü ruhları yarının sarayındadır. Sizse orasını rüyanızda bile göremezsiniz.

Siz onlara benzemek için uğraşabilirsiniz, fakat onları kendinize benzetmek için uğraşmayınız.

Çünkü hayat, geriye adım atmaz ve “dün,” ile ilgilenmez.

Siz o yaylarsınız ki, çocuklarınızı, birer canlı ok gibi fırlatırsınız.

Oku atan kimse, sonsuzluk içinde aldığı nişan

Siz, o yaylarsınız ki, çocuklarınızı birer canlı ok gibi fırlatırsınız.

yerini görür ve okunu sür'atle uzağa vardırarak
çin yayını ne kadar bükmek mümkünse o kadar
bükür.

Oku atanın elinde büküldüğünüz zaman, seve
seve bükülünüz;

Çünkü oku atan kimse, uçan oku sevdiği gibi
sağlam yayı da sever.,,

Daha sonra bir zengin adam : "Bize, dedi,
Vermekten bahset !,,

O da cevap verdi :

"Siz malınızdan verdiğiniz zaman çok az ve-
rirsiniz. Ve ancak canınızdan verdiğiniz zaman
gerçekten verirsiniz.

Malınız yarın muhtaç olacağınızı sanarak esir-
gemek istediğiniz şeylerden başkası mı ?

Mukaddes şehre giden Hacıların peşine düşüp
ne olur ne olmaz diye çölün kumları içine bir
kemik saklayan tedbirli köpek, yarından ne bek-
leyebilir ?

İhtiyaçtan korkmak, ihtiyacın tâ kendisi değil
mi?

Sarmamız su ile dolu olduğu halde susuzluk-
tan korkmak, en tatmin edilmez susuzluk değil mi?

Malları çok ve bol olduğu halde az verenler
vardır. Bunu da tanınmak için verirler. Ve onların
bu gizli arzuları, verdiklerinin bereketini kaçırmaz.

Sonra öyleleri var ki ellerindeki azdır, fakat
hepsini verirler.

Bunlar hayata, ve hayatın bolluğuna inanan-
lardır ve bunların anbarları asla boş kalmaz.

Bunlar verdikleri zaman severek verirler ve
sevgileri ile neşeleri, mükâfatlarıdır.

Başkaları da ıstırap çekerek verirler ve bu ıstırap onların cehennemidir.

Verdikleri zaman ıstırap çekmeyenler, hattâ bu yüzden sevinç de aramıyanlar, bu meziyetlerinin anılmasını bile istemiyenler de vardır.

Vadideki güller, kokularını fezaya nasıl yayarlarsa, bunlar da öylece verirler.

Tanrı bu çeşit kimselerin elleriyle konuşur ve onların gözleri içinden bütün dünyaya gülümser!

İstendiği zaman vermek, çok iyidir. Fakat durumu peşinden anlıyarak istenmeden vermek daha iyidir.

Eli açık olan kimse için alacak el bulmak, vermekten daha büyük bahtıyarlıktır.

Zaten varın yoğun içinde alıkoyabileceğin bir şey var mı?

Bütün varın, bir gün, baştanbaşa verilmeyecek mi?

Öyleyse şimdi ver, tâ ki vermek mevsimi varislerinin değil, fakat senin olsun!

“Vermek isterim, amma, lâıyığına ve müstahakına” der durursunuz.

Bahçenizdeki ağaçlar ve otlaklarınızdaki davalar böyle söylemiyor.

Onlar yaşamak için veriyorlar, çünkü vermezlerse ölürler.

Herkim ki gece, gündüz yaşamak değerindedir, sizin vereceğiniz herşeye lâıktır.

Hayat okyanosundan içmeğe hak kazanan

kimse, kadehini sizin küçücük ırmağınızdan doldurmağa lâıyk görülmeğe gerektir.

Dünyada hangi çöl, almak cesaret ve itimdinin, hayır iyiliğinin içinde yatan çöl büyüklüğündedir?

Ve sen kimsin ki insanlar sana gelsin de göğüslerini açsınlar ve gururlarının perdelerini parçalsınlar da içlerini çırlıçıplak gösterebilirler, utanmadan gururlarını soysunlar?..

Sen herşeyden önce verici ve vermek vasıtası olmak gerektiğini anla.

Çünkü hakikatte hayat, hayatın imdadına yetişir, sense, ey kendini verici sanan kimse, vericiliğin yalnız bir şahidisin.

Ve siz ey alıcılar, ki hepiniz öylesiniz, minnet yükü altında kalmayınız ki hem kendinize, hem vericiye bir boyunduruk geçirmiş olmayasınız.

Vericinin vergisi vereni de, alanı da yükselten kanat olsun. Yoksa borcunuzun yükünü fazla hissetmekle, hür yürekli toprağı ana ve Tanrıyı baba tanıyan vericinin cömertliğinden şüphe etmiş olursunuz.,”

Daha sonra bir han sahibi olan yaşlı bir adam ilerliyerek: "Bize, Yemek ve İçmekten bahset,, dedi.

O da cevap verdi :

"Keşke arzın kokusu ile yaşayabilmiş ve bir hava nebati gibi yalnız aydınlıkla gıdalanabilmiş olsaydın..

Fakat mademki yemek için öldürmek, susuzluğunu gidermek için henüz doğan yavruyu ana südünden mahrum etmek zorundasın; o halde bu hareketin bir ibadet şeklini alsın.

Sofran bir şükran maidesi olsun ve bu şükran maidesi, insanın en iyi ve en masum cephelerini belirtmeğe yardım etsin.

Bir hayvanı kestiğin zaman için için ona de ki :

"Seni kesmeyi emreden kuvvet, beni de öldürecek, ben de senin gibi bir varmış, bir yokmuş olacağım.

Seni, benim elime teslim eden kanun, beni de daha kuvvetli bir ele teslim edecek.

Senin ve benim kanım, ezel ağacını besleyen bir sudan ibarettir.

Bir elmayı ısırдың zaman kalbinle ona de ki :

"Tohumların gövdem içinde yaşayacak.
İstikbalin tohumları, içimde çiçekler açacak,
Kokuların nefesime katılacak,
Ve biz her mevsimde beraber sevineceğiz,,

Sonbaharda, bağlarının üzümlerini toplayıp sularını almak üzere mengeneye attığın zaman onlara için için de ki :

"Ben de sizin gibi bir üzüm çubuğuyum. Benim de mahsulüm derlenecek ve mengeneye atılacak. Ben de yeni şaraplar gibi ezelî şişelere konacağım,,

Kışın üzüm suyunun her kadehini kalbinin bir nağmesini terennüm ederek iç !

Ve bu nağmeleri terennüm ederken sonbahar günlerini, üzüm bağını ve üzüm mengenesini hatırla !,,

Daha sonra bir çiftçi ilerliyerek: "Bize Çalışmaktan bahset!", dedi.

O da cevap verdi :

"Siz toprağa ve toprağın ruhuna, ayak uydurmak için çalışırsınız.

Çünkü tembel olmak; yer yüzünün mevsimlerine karşı yabancı kalmak, muhteşem ve mağrur bir teslimiyet içinde sonsuzluğa doğru ilerliyen hayat kervanının dışına çıkmaktır.

Çalıştığınız zaman, saatların fısıltılarını kalbi içinde nağme ahengine çeviren bir neysiniz.

İçinizde kim var ki, başka herşey, elbirliğiyle terennüm ederken, sessiz ve dilsiz bir kamış parçası gibi kalmak istesin?

Size nice defalar çalışmanın bir lânet, iş yapmanın bir talihsizlik olduğu söylendi.

Bense size diyorum ki çalıştığınız zaman arzın en uzak rüyasından, doğduğu gün size nasip olan hisseyi gerçekleştirmiş oluyorsunuz.

Ve siz kendinizi işe vermekle, hayata karşı olan sevginizi belirtiyorsunuz.

Hayatı iş yaparak, iş başararak sevmekse, hayatın en gizli sırlarına aşina olmak demektir.

Fakat acı duyduğunuz için, doğurmayı bir felâket, gövdenizi beslemeyi alnınıza yazılmış bir lânet sayarsanız, ben de size derim ki ancak sizin alnınızın teri o yazıyı silebilecektir.

Size hayatın karanlık olduğu da söylenmiştir. Siz de bir takım bezginlikler içinde, bezgin kimşelerin söylediklerini tekrarlıyorsunuz.

Ben size diyorum ki : hayat hakikaten karanlıktır; hızdan mahrum olursa !

Ve her hız kördür, bilgi ile aydınlanmazsa !

Ve her bilgi boştur, çalışma ile verimlilemezse !

Ve her çalışma kısırdır, sevgi ile bereketlenmezse !

Seve seve çalıştığınız zaman kendinizi kendinize, birbirinize ve Tanrınıza bağlamış olursunuz.

Seve seve çalışmak ve iş başarmak ne midir?

Dokuduğunuz kumaş parçasını, sevgiliniz giyecekmiş gibi yüreğinizden çektiğiniz ipliklerle dokumak.

Yükselttiğiniz binayı, içinde sevgiliniz oturacakmış gibi ruhunuzun hızıyla yükseltmek !

Tohumları, şefkatle dikmek, ekini sevinerek toplamak.

Bütün bu verimler, sevgilinize sunulacak bir hediye imiş gibi !

Yaptığınız her işi, kendi ruhunuzun nefesiyle yüklemek. Ve çalıştığınız sırada bütün kutlu ölümlerin sizi çevreleyerek gözettiklerini hissetmek.

Uykuda sayıklayormuş gibi şu sözleri söylediğini-
zi nice nice defalar işittim : "Mermer üzerinde, ça-
lışarak ruhunu ifade eden kimse, sabanla toprağı
süren kimseden daha şerefli dir. Alâim-i semanın
renklerini yakalıyarak onlarla bir kumaş parçası-
nın üzerinde bir insan resmi yaratan kimse,
ayaklarımıza geçirdiğimiz sandalları yapan kimse-
den daha üstündür."

Ben de buna karşı, fakat uyku içinde değil,
öğle üzerinin uyanık olgunluğu içinde diyorum ki:
Rüzgâr, iri çınarlara karşı, çimen yapraklarının
en küçüğüne karşı kullandığı dilden daha tatlı bir
dil kullanmaz.

Ve büyük, yalnız odur ki; rüzgârın sesini,
kendi sevgisiyle daha fazla tatlılaşan bir nağmeye
çevirebilendir.

Çalışma, göze görünebilen bir sevgidir."

Seve seve çalışmıyor da üzüle üzüle çalışıyor
sanız işinizi bırakıp, mabedin kapısında pinekle-
mek ve seve seve çalışanların sadakasını almak
daha doğru olur.

"Çünkü ekmeği kayıtsızlık içinde yağurursanız
insanların yalnız yarı açlığını gideren acı bir ek-
mek yağurmuş olursunuz.

Üzümlerinizi, istemeye istemeye sıkarsanız,
isteksizliğiniz pekmezimize ağı katar.

Melekler gibi terennüm ettiğinizde de sevmiye
sevmiye terennüm ederseniz, insanları gece ve gün-
düzün nağmelerini dinlemekten alıkoymuş olursu-
nuz.

Daha sonra bir kadın ilerliyerek : "Bize, dedi,
Sevinçten ve Kederden bahset."

O da cevap verdi :

"Sevinciniz, örtüsünü atmış kederinizdir.

İçinden kahkahalar yükselen kaynaktan, nice
nice zamanlar, göz yaşlarınız fışkırmıştı.

Başka türlü olamaz ki !

Keder varlığınızın derinliklerine işledikçe içi-
niz daha fazla sevinçle dolar.

Şarabınızı doldurduğunuz kadeh, çömlekçinin
fırınında yanan kadehin kendisi değil mi ?

Ruhunuzu okşayan ud, bıçaklarla yontulan
ağaçtan başkası mı ?

Sevindiğiniz zaman kalbinizin derinliğine ba-
kınız, size sevinç veren şey yüzünden göz yaşı
döktüğünüzü anlarsınız.

İçinizde; "Sevinç kederden daha büyüktür," di-
yenler bulunabileceği gibi "hayır, keder, daha bü-
yüktür," diyenler de bulunabilir.

Ben de size derim ki : Bunlar ayırt edilemez.

Beraber gelirler ve sofranızın başına geçtiği-
niz zaman, yalnız biri yanbaşınızda ise, diğerinin
yatağınızda uyukladığını unutmayınız.

Sevinçleriniz ile kederleriniz arasında terazinin

iki gözü gibi asılısınız. Yalnız gözler boş kaldığı zaman teraziniz duraklar ve muvazenenizi bulursunuz.

Haznedar, altınlarını ve gümüşlerini tartmak için geldiği zaman sevinciniz veya kederiniz ne yükselir, ne de alçalır.,,

Daha sonra bir duvarcı ileriledi ve : "Bize Evlerden bahset.,, dedi.

O da cevap verdi :

"Şehrin duvarları içinde bir ev kurmadan önce hayalinizle çöl ortasında bir çadır kurunuz.

Çünkü, akşamları evlerinize dönmek üzere yol aldığınız zaman içinizdeki o yapılmış, o hicranze-de serseri de yol alır.

Eviniz, sizin büyümüş gövdenizdir.

Eviniz de güneş altında büyür, ve gecenin sessizliğinde uyur, üstelik rüyasız da kalmaz. Sorarım size, evleriniz rüya görmüyor mu ? Ve rüya içinde şehirden çıkarak korulara gitmiyor ve tepelere tırmanmıyor mu ?

Evlerinizi elime geçirsem ve tohum eken bir çiftçi gibi ormanlara ve çayırlara serpsem!

Elimden gelse de vadileri cadde, çimenlikleri sokak yapsam da sizin birbirinizi bağlar içinde arayıp bulmanızı ve elbiseleriniz toprak kokusu taşıyarak geri dönmenizi sağlasam. Fakat henüz vakti değil.

Atalarınız, korkuları yüzünden sizi birbirinize yetiştirmişler ve bu korku bir müddet daha de-

vam edecek. Fakat çok geçmeden şehir duvarlarınız, ocaklarınızı tarlalarınızdan ayıracak!

Şimdi ey Orfalıs halkı, bana anlatın! Evlerinizin içinde neler var? Ve sizin kapılarınızı kilitleyerek sakladıklarınız nedir?

İnsan kudretini ifşa eden huzur mu var?

Kafanın şahikalarını yaratmak için kemerleri üst üste yükselten hatıralar mı var?

İnsan kalbini; tahta ve taştan yontulan şeylerle mukaddes dağlara çeviren güzellikler mi var?

Anlatın bana, bunlar mı var evlerinizde?

Yoksa yalnız konfor mu ve konfor ihtirası mı, o bir eve sürüne sürüne girerek misafir gibi oturan, sonra ev sahibi gibi yerleşen, nihayet efendi kesilen hırsız mı var?

Hattâ o hırsız, daha sonra bir eğitmen kesilir, kanca ve kırbaça daha büyük arzularınızı kuklalaştıran bir varlık olur, onun elleri gerçi ipekten, fakat kalbi demirdendir.

O, size uyumak için ninniler söyler ki yatağınızın başucunda durarak maddenin gösterişiyle övünsün.

O, sizin sağlam hasselerinizle istihza eder ve onları kırık çanaklar gibi dikenlikler içine atar.

Konfor iştihası, ruhun ihtiraslarını öldürür, sonra sırita sırita cenazesinde yürür.

Fakat siz, ey fezanın çocukları, siz ki dinlenmek elinizdeyken dinlenme nedir, bilmezsiniz! bu pusuya düşmenize, yahut kanca ve kırbaça terbiye edilmenize imkân yoktur.

Evleriniz varlığınızı demirleyen ve kımıldamasına imkân vermeyen bir çapa değil, varlığınıza çeşit çeşit ufukların havasını yaşatan bir yelkendir.

Bir yarayı örten parlak bir perde değil, fakat gözü koruyan bir göz kapağıdır. Siz, kapılardan geçmek için kanatlarınızı kapamazsınız, tavanlara çarpmasın diye başlarınızı eğmezsiniz, duvarları çatırdamasın ve yıkılmasın diye nefes almaktan korkmazsınız.

Siz, ölülerin canlılar için yaptıkları mezarlarda oturmazsınız.

Gerçi evlerinizin haşmeti var, güzelliği var, fakat bunlar, sizin bir sırrınızı saklamaz ve sizin özleyişlerinizi hapsetmez.

Çünkü içinizdeki sonsuzluk o gök yüzündeki konakta ikamet ediyor ki kapısı sabah sisleridir, pencereleri nağmelerdir ve gecelerin sessizliğidir. „

Daha sonra bir dokumacı ilerliyerek: "Bize, dedi, Üst-baştan bahset,,
O da cevap verdi :

"Elbiseleriniz, güzelliğinizin bir çoğunu gizliyor. Fakat çirkinliklerinizi gizlemiyor.

Gerçi siz elbise giymekle, mahremiyet hürriyetini kazanmak istiyorsunuz, fakat bu elbiseler de sizi dizginliyor ve bağlıyor.

Güneş ve rüzgârı teninizin daha fazlasıyla ve elbisenizin daha aza ile karşıyorsanız ne iyi olur.

Çünkü hayat nefesi, güneş aydınlığındadır ve hayat eli rüzgârlardadır.

İçinizde şöyle diyenler var: "Giydiğimiz elbiseleri şimal rüzgârları dokudu.,

Ben de diyorum ki, evet, şimal rüzgârıdır bunu yapan !

Fakat bu elbiseleri dokumak için kullandığı tezgâh, hayasızlıktı ve kullandığı iplik, gevşeklik idi.

Ve şimal rüzgârı bu işi başardıktan sonra ormanlar içinde kahrkahr attı.

Unutmayın ki tevazu' , kibirlilerin gözünden korunmak için kullanılan bir kalkandır.

Kibirli kimseler ortadan kalkınca tevazu, bir kayıt ve kafayı aldatan bir pas gibi kalır.

Unutmayın ki toprak, çıplak ayaklarınızın temasından haz duyar ve rüzgâr saçlarınızla oynasamayız özler.,

Daha sonra bir tacir yaklaştı ve : “Bize Alışverişten bahset,, dedi.

O da cevap verdi :

“Yer yüzü size meyvesini veriyor, siz de avuçlarınızı nasıl dolduracağınızı bilerseniz, ömrünüzde ihtiyaç tadını tatmazsınız.

Arzın hediyelerini mübadele etmekleedir ki bol- luğa kavuşur ve hoşnut olursunuz.

Fakat bu mübadele (bu değiş dokuş) sevgi duygularıyla ve adalet düşüncesiyle yapılmazsa, bir kısmınızı oburluğa, bir kısmınızı da açlığa sürükler

Siz ey deniz uşakları, tarla ve bağ rençberleri Çarşılarda dokumacılarla, çömlekçilerle ve baharat toplayanlarla buluştuğunuz zaman arza hâkim olan ruha el açarak onun aranızda gelmesini, terazilerini bir değeri bir değere karşı tutan hesapları kutlamasını niyaz edin.

Kısır elliler, boş lâf mukabilinde çalışmanızın verimine el koymak isteyenler işinize karışmasın.

Bu çeşit kimselere deyin ki : “Bizimle birlikte tarlalara gelin, yahut kardeşlerimizle birlikte denize çıkın ve ağlarınızı atın! Çünkü kara da, deniz de, bize karşı gösterdiği cömertliği, sizden esirgemiyecektir.,,

Muganniyelerle rakkaseler size gelecek olurlarsa, onların hediyelerinden de alınız.

Çünkü onlar da meyva veriyorlar ve ıtır topluyorlar. Gerçi onların getirdikleri malların maddesi rüyadır, fakat bu rüyalar, ruhlar için rida ve gıdadır.

Çarşılarınızdan ayrılmadan önce, hiçbir kimsenin elleri boş dönmemesine dikkat edin.

Çünkü arzın hâkim ruhu, en küçüğünüzün ihtiyaçları tatmin edilmedikçe rüzgârlara yaslanarak huzur içinde uyuyamaz.,,

Sonra, şehrin hâkimlerinden biri ilerliyerek :
"Bize, dedi, Cürüm ve Cezalardan bahset.,,"

O da cevap verdi :

"Ruhlarınız, rüzgârlarla beraber estiği zamandır ki sizler yalnız ve bekçisiz kalarak birbirinize ve dolayısıyla kendinize karşı birtakım yanlışlar işlersiniz.

Ve bu yüzden, kutluluğun kapısını çalmak ve bir müddet için kabul olunmadan beklemek zorundasınızdır.

Sizin benlik dediğiniz Tanrı bir Okyanus gibidir ki asla kirlenmemiştir.

O, esir gibi, ancak kanatlı olanları yükseltir. Sizin benlik Tanrınız, hattâ güneş gibidir.

Gizli yolları bilmez ve yılanların deliklerini aramaz.

Fakat sizin benlik Tanrınız, varlığınızda yalnız değildir.

Çünkü çoğunuz, hâlâ beşerdir ve çoğunuz hâlâ beşer bile değildir, hâlâ sisler içinde uyuyarak yürüyen ve uyanış çaresini arayan bir biçimsiz cücedir.

Bense şimdi içinizdeki beşerden bahsedeceğim.

Çünkü cürüm ve cezayı tanıyan, benlik Tanrı-

nız, yahut sisler içindeki uyuyarak yürüyen cüce benliğiniz değildir, içinizdeki beşerdir.

Ben nice nice defalar sizin bir yanlış yapandan, suç işleyenden, sanki sizden değilmiş de bir yabancı imiş, sizin dünyanıza başka bir dünyadan gelmiş bir varlık gibi bahsettiğinizi işittim.

Ben de size diyorum ki : nasıl ki kutlu ve doğru kimse, herbirinizin içindeki en yüksek şahidkadan daha öteye yükselemezse kötüler ve alçaklar da içinizdeki bataklığın en alçağından daha ötesine düşemezler.

Nasıl bir yaprak, ancak bütün ağacın sessiz bilgisi ve isteği olmadan, sararamazsa suç işleyen de topunuzun gizli isteği olmadan o suçu işliemez.

Hepiniz birlikte bir alay gibi benlik Tanrınıza doğru yürüyorsunuz. Yol da sizsiniz, yolcu da siz!

İçinizden biri düşünce, arkadan gelenleri, kendisini düşüren taştan korunmağa davet eder ve gözlerini açar.

Aynı zamanda, daha önden giden, sağlam ve süratli adımlarla ilerlediği halde o taşı ortadan kaldırmayan kimselere serzeniş eder !

Size ağır gelse de şu sözü söyleyeceğim :

Öldürülen kimse, öldürülmek suçundan hesapsız bırakılmamak gerektir.

Soyulan kimse, soyulmuş olmak yüzünden suçsuz değildir.

Doğru dürüst kimseler, kötülerin hareketleriyle ilişiksiz değildirler.

Elleri tertemiz olan kimseler, suçluların her kirinden âzade değildirler.

Evet, suçlu, ekseriyetle, suçu kime karşı işlediyse onun kurbanıdır.

Ve mahkûm olan kimse, nice defalar, suçsuzların ve günahsızların hammalıdır.

Haklıyı haksızdan ve iyiyi kötünden ayırt edemezsiniz.

Kara ve beyaz iplikler nasıl birlikte dokunursa bunların ikisi de karşınızda öylece yanyana duruyor.

Ve siyah iplik kopunca, dokuyucu bütün kuşaşa baktığı gibi tezgâhını da yoklar.

Onun için birisi, sadakatsiz zevceyi, yargılamak üzere karşınıza getirirse kocasının kalbini de teraziye koyup ölçsün ve kendi ruhunu aynı teraziye koysun.

Suçluyu tokatlamak isteyen kimse, suçun işlenmesine sebep olan kimsenin de yüreğine baksın.

İçinizde herkim hak namına ceza vermek ve baltasını kötü ağaca indirmek isterse evvelâ kökleri yoklasın !

Yoklayınca, hem iyilik, hem kötülük, hem verimlilik hem kısraklık göreceksiniz ve hepsini arzın sâkin kalbinde birbirine bağlanmış bulacaktır.

Ve siz ey adalet icra etmeleri gereken hâkimler,

Dış görünüşüyle namuslu, fakat ruhiyle hırsız olan bir adamı hangi cezaya çarparsınız ?

Gövdesiyle katil olan, ruhiyle maktul olan bir kimse hakkında ne hüküm verirsiniz ?

Hareketleriyle aldatıcı ve zalim olduğu halde aynı derecede aldatılan ve zulme uğrayan kimse hakkında ne dersiniz ?

Sonra nedametleri suçlarından daha büyük olanlar hakkındaki hükmünüz ne ?

Nedamet, sizin hizmet ettiğiniz kanunun tatbik etmek istediği adaletin hedefi değil mi ?

Fakat siz masumun içine nedamet aşılayamadığınız gibi onu suçlunun kalbinden de çıkaramazsınız.

O, geceleyin hiç çağrılmadan gelir ki insanlar uyansın da kendilerine baksınlar.

Ve siz ki, adaleti anlamış olmaları gereken insanlarsınız, hervakit işinin bütünüyle görmedikçe buna imkân bulabilir misiniz ?

Ancak işinin bütünüyle bakmak imkânını elde ettiğiniz zaman dimdik duran kimse ile düşen kimsenin aynı olduğunu ve bunun Tanrılık iddia eden benlik ile cücelikten kurtulamayan benlik arasında durduğunu görür; mabetteki köşe taşının, temelindeki taştan daha yüksek olmadığını anlarsınız.,,

Daha sonra bir avukat: "Bize Kanunlarımızdan bahset,, dedi.

O da cevap verdi :

"Gerçi siz kanun yapmaktan hoşlanan kimse-
lersiniz, fakat bu kanunların bozulmasından daha
fazla hoşlanırsınız.

Deniz kenarında oynayan ve kumdan kuleler
yapmak için uğraşan, sonra güle güle yıkan ço-
cuklar gibisiniz.

Fakat siz o kuleleri yaparken deniz sahile da-
ha fazla kum yığıyor ve sizin kulenizi yığdığınız
zaman deniz size gülüyor.

Zaten deniz daima masumlara güler.

Fakat o kimselere ki hayat bir deniz ve beşer
yapısı kanunlar birer kum kulesi değildir.

Hayat bir kayadır ve kanun, kayayı kendileri-
ne benzetmek için kullandıkları bir kalemdir. On-
lara ne diyebilirim ?

Ne diyebilirim o topallara ki rakkaselere ha-
set ederler ?

Ne diyebilirim o öküze ki, boyunduruğunu se-
ver ve ormanın içinde başıboş gezen geyik ve
deveyi, sürüden ayrılmış zavallı sayar ?

Ne diyeyim o yaşlı yılanı ki gömleğini de-ğiş-

tiremez de başkalarını çıplaklıkla ve utanmaz-
lıkla lekeler?

Ne diyeyim o kimseye ki düğüne herkesten
evvel gelir; yer, içer, haddi aşarak yorulunca bü-
tün düğünlerin israf olduğunu ve düğünlere giden-
lerin kanunu ayak altına aldıklarını söyler?

Bunlara diyebileceğim birşey varsa, onların
da güneş ışığında durdukları, fakat sırtlarını güne-
şe verdikleridir.

Bunlar yalnız gölgelerini görürler ve gölgeleri
kendi kanunlarıdır ve bunlara göre güneş bir göl-
ge kaynağıdır.

Bunlar kanunu anlamak için eğilirler ve yer
yüzüne serilen gölgelerini ölçerler.

Fakat sizler ki güneşe doğru yürürsünüz, yer
yüzüne serilen hangi gölge sizi tutabilir ?

Sizler ki rüzgârla beraber seyahat edersiniz,
size kim yol gösterecektir ?

Siz boyunduruğunuzu, bir insanın hapis kapısı
önünde kırmazsanız beşerin hangi kanunu sizi bağ-
layabilir ?

Raksederken ayaklarınız, bir insanın demir
zincirlerine takılmazsa hangi kanun sizi korku-
tabilir ?

Elbiselerini yırtar da bir insanın yoluna atmaz-
sanız kim sizi mahkemeye sürükleyebilir?

Orfalis halkı ! Davulun sesini boğabilir, udun
tellerini gevşetebilirsiniz, fakat kim var ki, tarla
kuşunu ötmekten menedebilsin ?,,

Daha sonra hatiplerden biri: "Bize, Hürriyetten bahset,, dedi.

O da cevap verdi :

"Nice nice defalar, şehrin kapılarında ve ocaklarınızın başında sizi, hürriyetinize tapmak üzere yere kapanmış gördüm.

Ve siz bu halinizle bir ceberut karşısında köleliğini arzeden, kendilerini kesip biçtiği halde onu öven köleler gibi idiniz,

İçinizde en çok hür yaşayanların hürriyetlerini bir boyunduruk ve bir kelepçe gibi tanıdıklarını mabedin korusunda ve kalenin gölgesinde gördüm.

Ve yüreğim kanadı. Siz ancak o zaman hür olursunuz ki hürriyeti aramak arzusu dahi sizin için bir kayıt sayılır ve siz hürriyetten bir gerçekleşecek hedef diye bahsetmez olursunuz.

Ne zaman günleriniz gâilesiz ve geceleriniz ihtiyaçsız ve ıstırapsız geçmeğe başlarsa o zaman hürriyete kavuşmuş olursunuz.

Daha doğrusu gâileler, ihtiyaçlar ve ıstıraplar hayatınızı kuşattığı halde çıplaklık ve bağımsızlık içinde onlara üstün geldiğiniz zaman hür sayılırsınız.

Fakat idrakinizin fecrinde, irişeceğiniz öğle vaktine vurulan zincirleri kırmadıkça gecelere ve gündüzlere üstün gelmenize imkân mı var ?

Doğrusu şudur ki sizin hürriyet dediğiniz şey, halkaları güneş aydınlığında parlayan ve gözlerinizi kamaştıran zincir halkalarının en kuvvetlisidir.

Sizin hür olmanız için benliğinizden birtakım parçaları atmanız gerektir.

Bu parçalar, adaleti gerçekleştiremeyen bir kanunsa, onu ortadan kaldırmanız icap eder. Çünkü o kanunu sizin alnınıza kendi eliniz yazmıştır.

Fakat, kanun kitaplarını yakmakla, yahut bütün denizin suyu ile yargıçlarınızın alınlarını yıkamakla onları ortadan kaldırmış olmazsınız.

Şayet o parçalar, tahtından atmak istediğiniz bir zâlim ise, onun ilkönce içinizde kurulmuş olan tahtını yıkmaya bakınız.

Çünkü, bir zâlimin hür ve mağrur insanlara hâkim olabilmesi için onların hürriyetinin temelinde bir zulüm ve gururlarının kaynağında bir leke bulunmak icap eder.

Şayet o parçalar, kurtulmak istediğiniz bir derd ise, biliniz ki, o derdi kendi elinizle başınıza sarmışsınızdır ve onu hiçbir kimse size yüklememiştir.

Yahut o parçalar, kovalamak istediğiniz bir korku ise o korkunun yeri, korkulananın eli değil, sizin kalbinizdir.

Şüphe yok ki herşey, varlığınızın içinde yarı yarıya kucaklaşarak hareket ediyor, sevilen ve korkulan, tiksiniilen ve kutlanan, istenilen ve kaçınılan herşey !

Bütün bunlar ışıklar ve gölgeler gibi çiftler içinizde ötüp dolaşüyor.

Gölgeler soluklaşmağa başlayarak zeval bulunca geride kalan ışıklar başka bir ışığın gölgesi oluyor.

Onun için, hürriyetiniz zincirlerini kaybettiği zaman, bizzat kendisi daha büyük bir hürriyetin zinciri oluyor.,,

Azize, tekrar söz söyliyerek : "Bize Akıl ve Hırs tan bahset !,, dedi.

O da cevap verdi :

"Ruhlarımız, nice nice zamanlar bir harp sahnesidir ve burada aklınız ve muhakemeniz hırs ve şehvetinize karşı savaşırlara girer.

Elimden gelseydi, ruhunuz içinde barışı sağlamak, unsurlarınız arasındaki ahenksizliği ve rakipliği birliğe ve ahenge çevirmek isterdim.

Fakat ne mümkün ? Çünkü sizin de barışçı olmanız, hattâ unsurlarınızı sevmeniz gerektir.

Aklınız ve hırsınız deryalara düşen ruhunuzun dümeni ve yelkenleridir.

Dümeniniz kırılır veya yelkenleriniz parçalanırsa, ancak çarpınır ve çarpınır, yahut denizin ortasında duraklırsınız.

Çünkü akıl tek başına hüküm sürerse, bağlayıcı kuvvet olur ve hırs, bakımsız kalırsa, kendini mahvedinceye kadar yanan bir aleve benzer.

Onun için ruhunuzu bırakınız, hırsınızın bütün hızıyla aklınızı şahikalara kadar yükseltsin, o da orada terennüm etsin.

Ruhlarımız, hırslarınıza aklınızla yol göstere ki onlar da hergün öldükten sonra dirilerek yaşa

sın ve bir anka gibi kendi küllerinin üzerinden kalksın.

Dilerim ki muhakemenizi ve hırsınızı, evinize gelen iki aziz misafir gibi karşılayınız.

Şüphe yok ki bir misafiri, diğerinden üstün tutanlar yalnız ihmal ettikleri misafirin değil, ikisinin de sevgisini ve inananı kaybederler.

Tepeler arasındaki beyaz kavakların serin gölgelerinde oturarak uzaktaki tarlaların ve otlakların huzur ve istiğrakını paylaştığınız zaman, için için deyin ki : Tanrı, akıl içinde istirahat eder.

Vaktaki fırtına kopar ve kuvvetli rüzgârlar ormanları sarsar; gök gürültüleri ve şimşek çakmaları, gökyüzünün ihtişamını ilân eder, o zaman kalbiniz, haşyetten ürpererek, "Tanrı, hırs içinde kımıldıyor,, desin.

Tanrının evreninde bir nefes ve ormanında bir yaprak olduğunuz için siz de akıl içinde dinlenir ve hırs içinde hareket edersiniz,,

Bir kadın ilerliyerek: "Bize, dedi, Acıdan bahset.."

O da cevap verdi :

"İstirap, idrakinizi kılıflayan kabuğun kırılmasıdır.

Meyvanın kalbini güneşletmesi için çekirdeğin kırılması icap ettiği gibi sizin de ıstıraba aşına olmanız icap eder.

Kalbiniz, gündelik hayatınızın harikaları karşısında hayran kalabilseydi ıstıraplarınızı, sevinçleriniz gibi karşılardınız.

Tarlalarınızda geçen mevsimleri tanıyıp kabul ettiğiniz gibi kalbinizin mevsimlerini de tanır ve kabul eder,

Ve kalbinizin ıstırabı veren kışlarını sükûnetle karşıladınız.

İstiraplarınızın çoğu kendi eserinizdir.

Ve o içinizdeki hekimin, hasta benliğinizi tedavi için verdiği acı ilâttir.

Onun için hekime güveniniz ve onun verdiği ilâcı sükûn ve itminan içinde içiniz.

Çünkü onun eli gerçi sert ve ağırdır, fakat görünen varlığın yumuşak eli ona kılavuzluk eder.

Onun sunduğu kadeh, gerçi dudakları yakar, fakat Çömlekçinin kutsal gözyaşlarıyla yumuşatmış olduğu çamurdan yapılmıştır.,

Adamın biri de : "Bize, Kendini bilmekten bahset.," dedi.

O da cevap verdi :

Kalpleriniz gecelerin ve gündüzlerin sırrına, sessizlik içinde, aşınadır.

Fakat kulaklarınız, kalbinizin bilgisini seslendirmesini özler.

Çünkü fikir olarak daima bildiğinizi kelimelerle tanımak ve parmaklarınızla rüyalarınızın çıplak gövdesine dokunmak istersiniz.

Ve bunları yapmanız iyidir.

Çünkü ruhunuzun gizli kaynağı fışkırmak ve çağlaya çağlaya denize akmak ister.

Sizin sonsuz derinliklerinizdeki defineler, gözlerinizin önünde açılacaktır.

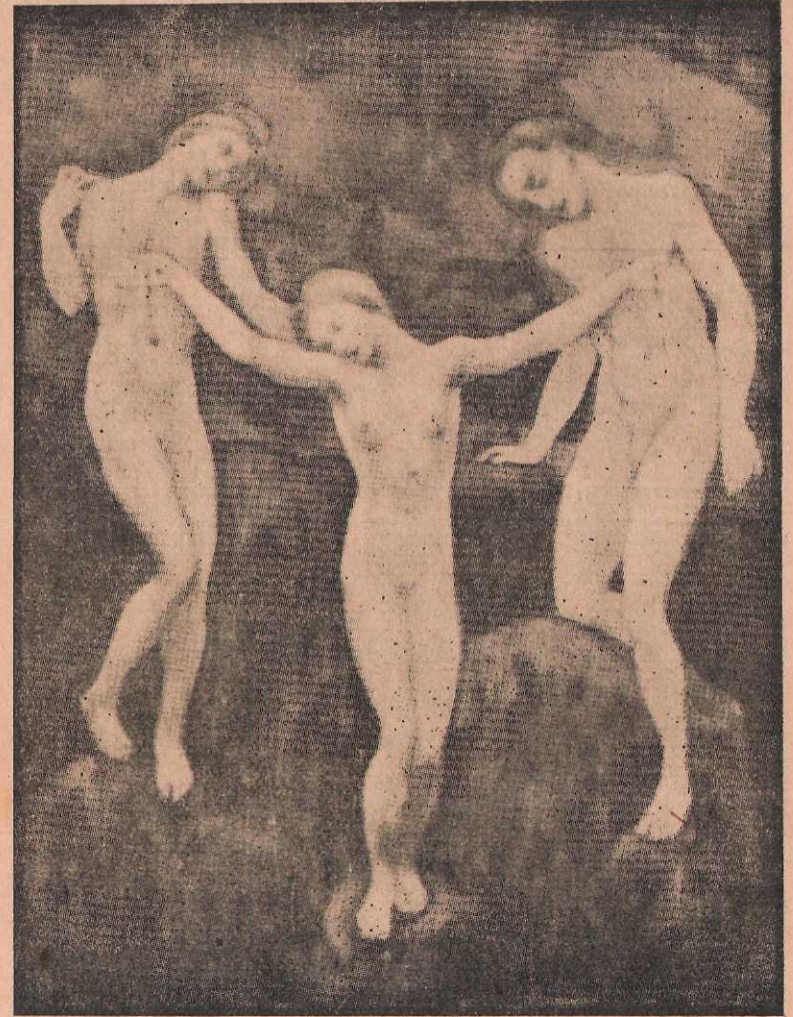
Fakat bu meçhul defineleri ölçmek için terazi kullanmayın,

Ve bilginizin derinliklerini mahdut ölçülerle ölçmeğe kalkışmayın.

Çünkü benlik, hudutsuz ve ölçsüz bir denizdir.

Sakın "hakikati buldum.," deme ! Fakat bir tek hakikati buldum diyebilirsiniz.

Sakın ruhun yolunu buldum, deme ! Belki, ruhu kendi yolumda yürürken gördüm !, diyebilirsiniz.

İstiraplarınızın çoğu kendi eserinizdir.

Çünkü ruh bütün yollarda yürür.

Ruh, bir çizgi üzerinde yürümez ve bir kamış gibi yetişmez.

Ruh, sayısız yapraklı bir zanbak gibi kendini yaprak, yaprak açar.,,

Sonra bir öğretmen: "Bize, dedi, Öğretimden bahset.,

O da cevap verdi :

"Hiçbir kimse size, bilginizin fecrinde yarı uyuklamakta olan şeylerden başka birşey öğretmez.

Mabedin gölgelerinde, öğrenciler arasında yürüyen öğretmen, size ne verirse aklından değil, fakat inanından ve sevgisinden verir.

Kendisi hakikaten akıllı bir adamsa, sizi kendi akıl evine sokmaz, belki sizi kendi aklınızın eşiğine ulaştırır.

Astronom, size mesafeler hakkındaki bilgisinden bahsedebilir, fakat idrâkini size veremez.

Musikişinas, bütün fezadaki nağmeyi size terennüm edebilir, fakat o nağmeyi yakalayan kulağı ve onu aksettiren sesi veremez.

Rakam ilmini bilen adam size ölçülerden, tartılardan bahsedebilir, fakat sizi bunların âlemine kavuşturamaz.

Çünkü bir insanın erdiği ilham, kanatlarını bir başkasına veremez.

Tanrının hafızasında, tek tek yer aldığımız gibi herbirinizin de Allah hakkındaki bilgisi ile dünya hakkındaki telâkkisi diğerinden ayrıdır.,,

Daha sonra bir genç ilerledi ve : "Bize, dedi, Dostluktan bahset.,

O da cevap verdi :

"Dost, tatmin edilmiş ihtiyaç demektir.

O, sizin sevgi ektiğiniz, şükran biçtiğiniz tarladır.

O, sizin mâidenizdir [*] ve ocak başınızdır.

Çünkü siz ona aç olarak gelir ve huzura kavuşmak için ona baş vurursunuz.

Dost size kendi fikrini anlatınca içinizden gelen "hayır,, veya "evet,, i ondan esirgemeyiniz.

Dost susunca, kalbiniz, onun kalbini dinlemeye devam etsin.

Çünkü dostluk âleminde bütün düşünceler, arzular, ümitler, sözler doğar, paylaşılır ve bunların sevinci alkışlanmadan yaşanır.

Dostunuzdan ayrılınca, kederlenmeyin !

Çünkü onun en çok sevdiğiniz cepheleri ayrılık içinde daha iyi görünür, nasıl ki dağa bakan kimse onu tırmanırken değil, fakat ovadan bakarken daha çok iyi görür.

Dostluktan, ruhun derinleşmesinden başka bir şey beklemeyiniz.

[*] Mâide : yemek sofrası.

Çünkü kendi sırrının açılmasından başka bir şey beklemiyen sevgi, sevgi değildir; ortaya atılan ve yalnız faydasız herşeyi yakalayan ağıdır.

Sende en iyi neyse, dostuna onu ver.

Dostun, hayatındaki yalnız cezri tanıyorsa, ona bir de hayatının meddini tanı !

Yoksa vakit öldürmek için aranan dost, bir hiçtir.

Dostu, yaşanmağa değer saatlar için seç.

Çünkü onun vazifesi, ihtiyacınızı karşılamaktır, boşlukla karşılaşmak değildir.

Dostluğun tatlılığında kahkahalar cınlasın ve bahtiyarlıklar paylaşılsın.

Çünkü kalp, küçük şeyler üzerindeki şebnemlerle sabahını bulur ve taze can kazanır.,

Daha sonra bilgili bir adam ilerliyerek: "Bize Söz söylemekten bahset,, dedi. O da cevap verdi:

"Konuşmağa başlayınca, düşüncelerinizin huzurunu kaçırmış olursunuz.

Kalbinizin yalnızlığı, içinde ikamet edemediğiniz zaman dudaklarınızda yaşar ve ses sizi oyalar.

Konuşmalarınızın çoğunda, düşünceleriniz, yarı ölüdür.

Çünkü düşünce, fezanın bir kuşudur ki söz kafesinde kanatlarını açar, fakat uçamaz.

İçinizde öyleleri vardır ki, yalnız kalmaktan korktukları için gevezeleri arar.

Yalnızlığın sessizliği gözlerinin önüne benliklerini çırılçıplak çıkardığı için korkarlar ve kaçmak isterler.

Öyleleri de vardır ki konuştukları zaman bilmeden ve farkına varmadan anlamadıkları hakikatleri ifşa ederler.

Öyleleri de vardır ki hakikati içlerinde tanıdıkları halde onu kelimeyle anlatamazlar. Hakikat bunların ruhunda, ahenkli bir sükûn içinde yaşar.

Dostunuza sokakta, yahut çarşıda rastladığınız zaman, içinizdeki ruh, dudaklarınızı kımıldatsın ve dilinize kılavuzluk etsin.

Sesinizin içindeki ses kulağının içindeki kulağa söz söylesin.

Çünkü onun ruhu, kalbinizin gerçekliğini, rengi unutulmuş, şişesi yok olan bir kevser tadiyle, hatırlayacaktır.,,

Daha sonra bir astronom ilerledi ve : "Bize, dedi, Zamandan bahset.,,

O da cevap verdi :

"Siz ölçülmez ve ölçülemez olan zamanı ölçmek istersiniz.

Hareket tarzını buna uydurur, hattâ ruhunuzun yolunu saatlara ve mevsimlere göre idare edersiniz.

Zamanı bir ırmak yapar ve siz o ırmağın başına oturarak akışı seyredersiniz.

Fakat içinizdeki zaman kaydını kıran o, hayatın zaman kaydını tanımadığını biliyor ve dünü yarının hatırası, yarını bugünün rüyası tanıyor.

İçinizde terennüm eden ve düşünen o, hâlâ yıldızları fezaya dağıtan ilk ânın hududu içinde ikamet ediyor.

İçinizde kim var ki sevmek kudretinin hudutsuz olduğunu hissetsin ?

Ve yine kim var ki sevgiyi, bütün hudutsuzluğu ile beraber, varlığının merkezi içinde kavrayamamış olsun ve bir sevgi fikrinden diğer sevgi fikrine, bir sevgi eserinden diğer sevgi eserine hareket etmesin?

Zaman da, sevgi gibi, bulunmaz ve irişilmez birşey değil mi ?

Fakat zamanı kafanız içinde mevsimlere ayırmak lâzımsa her mevsimin diğer bütün mevsimleri kavramasına dikkat edin.

Ve bugününüz, geğmişi hâtıralarla ve geleceği özleyişlerle kucaklaşın.,

Sonra şehrin yaşlılarından biri : "Bize, dedi, İyiden ve Kötüden bahset.,

O da cevap verdi :

"İçinizdeki iyiden bahsedebilirim, fakat kötüden bahsedemem.

Çünkü kötülük, kendi açlığı ve susuzluğu yüzünden işkence çeken iyiden başka nedir ?

Çünkü "iyi., aç kalınca, karanlık mağaralarda da gıda arar ve susuz kalınca, pis suları da içeri

İçinizle dışınız bir olunca, muhakkaktır ki iyisiniz.

Fakat bu birlik kalkınca, kötü değilsiniz.

Çünkü içinde birlik ve beraberlik bulunmayan ev, harami yatağı değildir. Yalnız düzenini kaybetmiş bir evdir.

Dümensiz bir gemi, tehlikeli adalar arasında, serseri serseri dolaşabilir, fakat denizin dibine batmayabilir.

Siz, içinizden verdiğiniz zaman, iyisiniz.

Fakat şahsınız namına fayda aradığınız zaman kötü değilsiniz.

Fayda için uğraştığınız zaman toprağa bağlı olan ve onun sinesinde beslenen bir kökten ibaretsiniz.

Muhakkak ki meyva köke bakarak, "Benim gibi olgunlaş, bütünleş ve bütün varlığını ver!", diyemez.

Çünkü vermek, meyva için bir ihtiyaçtır. Nasıl ki almak da kökün ihtiyacıdır.

Söz söylerken tam uyanık isen iyisin.

Fakat dilin manasız şeyler kekeleydiği zaman uyuyorsan kötü değilsin!

Bazan bir takım aksak sözler bile kuvvetsiz bir dile kuvvet verir.

Hedefine doğru sağlam ve cesur adımlarla yürüdüğün zaman iyisin, fakat topallaya topallaya yürüdüğün zaman kötü değilsin!

Çünkü topallamak da insanı geri götürmez.

Fakat sağlam adımlı ve süratli olan kimseler, topalların karşısında topallamayı nezaket saymamalı!

Sen nice nice bakımlardan iyisin. Ve iyi olmadığın zaman da kötü değilsin.

Terreddüt içindesin ve tenbelisin.

Ne yazık ki, ceylânlar, kaplumbağalara sürat öğretemiyorlar.

İyiliğiniz dev nefsinize olan özleyişinizdedir. Ve bu özleyiş hepinizde vardır.

Fakat bu özleyiş, bazılarınızda, dağ kenarlarının sırlarını ve ormanın nağmelerini taşıyarak bütün kuvvetiyle denize akan bir sel gibidir.

Bazılarınız da, köşelerde ve dönemeçlerde kendini kaybeden ve denize akmadan önce duraklayan bir küçük ırmak gibidir.

Fakat içinizde özleyişi kuvvetli olan, özleyişi zayıf olana, "Sen ne için durgunsun ve neden duraklıyorsun?," demesin.

Çünkü hakikaten iyi olan kimse çıplağa bakarak, "Esvapların nerede?," yurtsuza bakarak, "Evinize ne oldu?," demez.,

Âzize tekrar rica etti ve : “Bize İbadetten bahset !,” dedi.

O da cevap verdi :

“Siz, felâkete uğradığınız ve darlık, zorluk içinde kaldığınız zaman ibadet edersiniz. Neşeniz bütünleştiği ve bolluk içinde yaşadığınız zaman da ibadet etmeniz ne olur ?

Çünkü ibadet, içinizin canlı esîr içinde genişlemesinden başka nedir ?

İçinizdeki karanlıkları fezaya dökmek size telli veriyorsa kalbinizin fecrini de fezaya serpin.

Ruhunuz sizi ibadete davet ettiği zaman ağlamaktan başka birşey yapamıyorsanız, ruhunuz sizi tekrar ve tekrar mahmuzlayacak, tâ ki ağladıktan sonra gülmeğe başlayasınız.

İbadet ettiğiniz zaman, aynı sırada ibadete kalkmış olanlarla havada kavuşmak üzere ayağa kalkın. Çünkü bunlarla yalnız ibadet sayesinde hemhal olabilir ve bunlara kavuşabilirsiniz.

Onun için mabedi ziyaretiniz, istiğrak ile semavî vusletten başka herşey için, gizli kalsın.

Yoksa mabede, yalnız şunu bunu dilemek için girecek olursanız birşeye erişemezsiniz.

Mabede, tevazuunuzu belirtmek için girerseniz hiçbir el sizi yükseltmez.

Hattâ başkalarının iyiliğine dua için mabede girmiş olsanız bile dualarınız kabul olunmaz.

Mabede görünmeden girmek yetiştir !

Kelimelerle nasıl dua edeceğinizi size öğretemem.

Çünkü Tanrı, kelimeleri sizin dudaklarınızla söylediği zaman onları dinler.

Bense size denizlerin, ormanların ve dağların ibadetlerini öğretemem !

Fakat sizler ki dağların, ormanların ve denizlerin yavrularısınız, onların dualarını içinizde duyabilirsiniz.

Gecenin sessizliği içinde bunları dinleyecek olursanız onların sükûnet içinde şunları söylediklerini işitirsiniz:

“Ey bizim, kanatlı varlığımız olan Tanrımız ! İçimizde idare eden kuvvet, senin iradendir.

İçimizde arzu eden kuvvet, senin arzundur.

İçimizdeki hızın, sana ait olan geceleri, yine sana ait olan gündüzlere çeviriyor.

Senden birşey dilemeyiz. Çünkü dileklerimizi içimizde doğmadan önce bilirsin.

Dileğimiz yalnız sensin ve sen bize kendinden birşey daha vermekle herşeyi vermiş olursun !,”

Sonra şehri yılda bir kere ziyaret eden bir zâhit ilerliyerek: "Bize, dedi, Zevkten bahset.,,"

O da cevap verdi :

"Zevk, bir hürriyet neşidesidir.

Fakat hürriyet değildir.

Arzularınızın çiçeklenmesidir.

Fakat meyvaları değildir.

O, yükseklik arayan bir derinliktir.

O, kafeste yaşayanın kanatlanmasıdır.

Fakat çevrelenmiş bir feza değildir.

Doğrusu o, bir hürriyet neşidesidir.

Onu kalbinizin bütünüyle terennüm edin, fakat terennüm ederken kalplerinizi kaybetmeyin !

Gençlerinizin bir kısmı zevki, herşeymiş gibi, karşılıyor, arıyor ve onun için bu hareketleri azarla karşılanıyor.

Bense onları ne itham ederim, ne de azarlarım.

Çünkü onlar aradıkları zevki bulacaklar, fakat yalnız onu değil !

Onun yedi hemşiresi vardır ve bunların ednası zevkten âlâdır.

Birtakım kökleri çıkarmak için yeri kazan adamın bir define bulduğunu işitmediniz mi ?

Büyüklerinizden bir kısmı da, birtakım zevk-

leri sarhoşluk sırasında yapılmış yanlışlıklar gibi üzümlere hatırlarlar.

Fakat üzüntü, dimağın terbiye olması değil, yalnız bulutlanmasıdır.

Bunlar yaşadıkları zevkleri, bir,yaz mevsiminin ekini gibi, şükranla hatırlamalı.

Şayet üzüntü onlara teselli veriyorsa, teselli bulmağa baksınlar.

İçinizde arayacak derecede genç, hatırlayacak derecede ihtiyar olmayanlar da var.

Bunlar aramaktan ve hatırlamaktan korktukları için kendilerini her zevkten mahrum ederler ve böylece ruhlarını ihmal etmemiş ve ona karşı gelmemiş olduklarını sanırlar.

Fakat onların zevki de, bu yüz çevirmeleridir.

Bunlar da birtakım kökleri bulmak için titrek ellerle toprağı kazdıkları takdirde, birer define bulurlar.

Söyleyin bana, kim var ki ruha eza verebilir ?

Bülbül, gecenin sessizliğini mi bozar, yoksa ateş böcekleri yıldızları mı rahatsız eder ?

Ateşinizin alevi veya dumanı rüzgâr için bir yük mü sayılır ?

Siz ruhu, bir taş atmakla huzuru bouldacak bir dere mi sanıyorsunuz ?

Siz nice defalar kendinizi zevklerden mahrum etmekle, arzunuzu varlığınızın bir köşesinde saklanmağa zorlamış olursunuz.

Kimbilir, bugün sizin reddettiğiniz zevk, yarın geri teper mi ?

İnsanın gövdesi bile bütün mirasını ve haklı isteklerini bilir ve hiçbir vakit aldanmaz.

Ruhunuzsa gövdenizin sazıdır ve bu sazın tatlı nağmeler veya karışık sesler vermesi size aittir.

Şimdi de için için sor : “Zevklerin iyisini kötüsünden nasıl ayırt edeceğim ?”

Bağlarınıza ve bahçelerinize gidiniz, arı için zevkin çiçekten bal toplamak olduğunu görürsünüz.

Fakat çiçeğin de zevki, arıya bal vermektir.

Arı için çiçek, hayat kaynağıdır.

Çiçek için arı, bir aşk elçisidir.

Ve ikisi için zevk alıp zevk vermek bir ihtiyaç ve bir bahtiyarlıktır.

Orfalis halkı ! Zevklerinizde arılarla çiçekler gibi olunuz !,,

Sonra bir şair ilerledi ve; “Bize, dedi, Güzellikten bahset..”

O da cevap verdi ;

Güzelliğin kendisi, yolumuz ve kılavuzumuz olmadıkça onu nasıl arar ve nasıl buluruz ?

Sözümüzün dokuyucusu o olmadıkça ondan nasıl bahsederiz ?

Mahzun olan, eziyete uğrayan kimse, “Güzellik, merhamettir ve rikkattir, kendisine şeref veren yavrusunu yarı utanarak taşıyan genç bir ana gibi aramızda gezip dolaşiyor..” der.

Hırslı ve hiddetli adam da, “Güzellik kudret ve korku veren şeydir. Ve o altımızdaki arzı ve üstümüzdeki gök yüzünü sarsan bir kasırgadır..” der.

Yorgun ve bezgin kimse, “Güzellik, öyle bir takım yumuşak fısıltılardır ki içimizde söyler.

Gölgeden korkarak titreyen sönük aydınlık gibi sesi, sessizliğimize râm olur..” der.

Fıkırdak olan adam da, “Biz onun dağlar arasında bağırdığını işittik ve çılgınlıklarına ayak sesleri, kanat çırpıntıları ve arslan kükremeleri karıştığını duyduk..” der.

Geceleyin şehrin bekçisi : “Güzellik, tanyerinin ağarmasıyla doğuda görünecek..” der.

Öyle üzeri çalışanlar ve yollara dökülenler, "Güzelliği gördük, gurubun pencerelerinden yer yüzüne doğru bakıyordu.,, derler.

Kışın, kar içinde yaşayanlar: "O, bahar mevsiminde tepeler üzerinde sıçraya sıçraya gelecek.,, derler.

Yazın sıcağında ekin biçenler, "Onun, hazan yapraklarıyla oynadığını ve saçlarında bir tutam kar taşıdığını gördük.,, derler.

Güzellik için bütün bunları söylemiş bulunuyorsunuz, hakikatteyse ondan değil, fakat tatmin edilmemiş bir takım ihtiyaçlardan bahsetmişsiniz.

Güzelse bir ihtiyaç değil, bir istigraktır.

O, susuz kalan bir dudak, yahut boş kalan bir uzatılmış el değildir.

Tutuşmuş bir kalptir, büyülenmiş bir ruhtur.

O, sizin göreceğiniz bir levha, yahut işideceğiniz bir nağme değildir,

O, sizin gözlerinizi yumarak göreceğiniz bir surat ve kulaklarınız tıkalı olduğu halde sezeceğiniz bir sestir.

O, ağaçların kabuklarında akan su değildir ve bir pençeye takılmış bir kanat da değil.

O, daima çiçekli olan bir bahçedir ve daima uçuşan bir alay feriştehdır.

Orfalıs halkı! hayatın, kutlu yüzünü örten perde atılmakla beliren hayat, asıl güzelliğdir.

Fakat hayat da sizsiniz, perde de siz.

Güzellik, bir aynada kendine bakan ezeliyettir.

Fakat ezel de siz, ayna da siz!.,

Sonra yaşlı bir din adamı ilerliyerek: "Bize, dedi, Dinden bahset.,,

O da cevap verdi:

"Fakat ben bugün dinden başka birşeyden bahsettim mi?

Din, bütün hareketler ve düşünceler değil mi?

Hareket ve düşünce mevcut değilse, eller, taşları yonttuğu, yahut tezgâhları işlettiği sırada daimî surette ruhtan fışkıran, bir hayret ve heyecan değil midir?

Kim var ki hareketlerini, inanından ve itikadını işinden gücünden ayırabilsin?

Kim var ki hayatının saatlerini önüne sersin de, "Bu Allahındır, bu da benimdir, bu ruhum içindir, bu da gövdem için!., diyebilsin?

Bütün saatleriniz, fezada bir benlikten bir benliğe çarpan kanatlardır.

Ahlâkını, elbiselerinin en iyisiymiş gibi sırtına geçiren kimse, çıplak gezerse, daha iyi eder.

Çünkü rüzgâr ile güneş, teninin üzerinde delik deşik açmaz!

Kim ki tavır ve hareketini, ahlâk kaideleriyle tarîf ederse öten kuşunu bir kafes içinde hapseder.

En hür nağme, kafes telleri ve çubukları arasından gelmez.

Herkim için ibadet, hem açılan hem kapanan

bir pencereyse, pencereleri fecirden fecre kadar açık olan ruhunun yurdunu ziyaret etmemiştir.

Gündelik hayatınız, sizin mabedinizdir ve dininizdir.

Buraya girdikçe bütününüzle giriniz.

Sabanınızı, örsünüzü, malınızı ve tanburunuzu beraber alınız.

İhtiyacınızı karşılamak, yahut zevkinizi tatmin etmek için yaptığınız herşey yanınızda bulunsun.

Çünkü düşüncelerinizle, başarılarınızdan üstün gelemezsiniz ve başarısızlığınızdan aşağı düşemezsiniz.

Herkesi de beraber götürün :

Çünkü ibadetinizde onların ümitlerinden daha üstününe yükselmezsiniz ve yeislerinden daha alçaklara inemezsiniz.

Tanrınızı tanımak için, muammaları çözmeğe kalkışmayınız.

Daha fazla etrafınıza bakınız, çünkü o, sizin çocuklarınızla beraber oynuyor.

Fezaya bakınız, onun bulutlar içinde yürüdüğünü, şimşeklerle kollarını size uzattığını ve yağmurlarla size indiğini,

Onun çiçeklerde yüzünüze gülümsediğini, sonra yükselerek ağaçlarda ellerini size salladığını görürsünüz. „

Daha sonra El-Mitra : “Bize, dedi, Ölümünden bahset.„

O da cevap verdi :

“Siz, ölümün sırrını öğrenmek istiyorsunuz.

Fakat onu hayatın kalbinde aramadıkça bulmağa imkân mı var ?

Gözlerini yalnız karanlıkta açabilen ve gündüzün kör olan baykuş, aydınlığın sırlarını keşfedemez.

Onun için ölüm ruhunun hakikatini kavramak isterseniz kalbinizi, hayat gövdesine açınız.

Çünkü hayat ile ölüm birdir. Nasıl ki nehir ile deniz birdir.

Ümitlerinizin ve arzularınızın derinliğinde, öteye ait her bilgi vardır.

Yere attığınız tohumlar, nasıl karlar altında bahar rüyası görürse kalbiniz de bahar rüyası görür.

Rüyalara inanın. Çünkü ezele giden kapılar, onların içindedir.

Ölümünden korkmanız, kendisine iltifat edecek hükümdarın karşısında titreyen çobanın korkusu gibidir.

Çoban titrediği halde, başına konacak devlet kuşunu düşünerek sevinmez mi? Bununlaberaber titrediğini ve kalbinin oynadığını hisseder!

Sanki ölmek, rüzgârda çıplak durmak ve güneş içinde erimekten başka nedir?

Nefesin durması sanki nedir? Nefesi, dinmeyen med ve cezirlerden kurtarmak ve her türlü kaydı kırarak yükselmesine, açılmasına ve Tanrısını bulmasına yardım etmek değil mi?

Siz ne zaman sessizlik nehrinden su içerseniz o zaman terennüme başlarsınız.

Dağ tepesine vardıktan sonra inmeğe başlarsınız.

Toprak, sizin gövdenizi geri istediği zamandır ki siz hakikaten rakedersiniz.,,

Akşam olmuştu.

Azize El-Mitra, "Bugün kutlu bir gün ve bu yer kutlu bir yerdir. Senin konuşan ruhun da kutlu olsun!," dedi.

O da cevap verdi:

"Konuşan ben mi idim? Yoksa ben de sizin gibi bir dinleyici mi idim?,"

Erenler daha sonra mabedin merdivenlerinden indi ve herkes onun peşinden yürüdü. Erenler gemişine varmış ve güvertesine çıkmıştı.

Sonra halka bakarak sesini yükseltti ve anlattı:

"Orfalis halkı! Rüzgâr sizden ayrılmamı emrediyor.

Gerçi ben rüzgâr kadar acele etmiyorum, fakat ona itaat zorundayım.

Çünkü biz yolcular, daima en tenha yolu arar ve bir günü bitirdiğimiz yerde diğer bir güne başlamayız. Hiçbir tulû', bizi gurubun bıraktığı yerde bulamaz.

Yeryüzü uyuklarken de biz seyahat ederiz.

Biz cesur bir nebatın tohumlarıyız. Kalbimizin olgunluğu ve bütünlüğü sırasındadır ki kendimizi rüzgâra verir de savruluruz.

Aranızda geçen günlerim kısa idi ve size söyledğim sözler daha kısadır.

Fakat sesim kulaklarınızda soluklaşır ve sevgim hafızalarınızda silinirse tekrar gelirim,

Ve daha zengin bir kalble, ruha daha fazla râmolan dudaklarla söz söylerim.

Evet, geri döneceğim.

Gerçi ölüm, beni gizliyebilir ve büyük sükût beni kucaklar, fakat ben yine kafalarınıza hitap edeceğim. Ve o gelişim boşa gitmez.

Size söylediklerimin hangisi doğru ise o hakikat kendini daha berrak bir sesle ve sizin düşüncelerinize daha yakın sözlerle kendini bildirecektir.

Ey Orfalis halkı, rüzgârlarla beraber gidiyorum. Fakat boşluğun diplerine değil.

Bugün, sizin ihtiyaçlarınızı karşılamadıysa, bugün, sevgimi size vermediyse, başka bir buluşma için sözleşmiş olalım.

İnsanın ihtiyaçları değişir. Fakat sevgisi ve bu sevginin ihtiyacını tatmin için beslediği arzu değişmez.

Onun için biliniz ki, ben büyük sessizlik âleminde geri döneceğim!

Fecrin doğmasıyla, tarlalarda yalnız birkaç şebnem bırakarak sıyrılan sis tekrar toplanıp bir bulut vücuda getirecek ve yağmur gibi yağacaktır.

Ben de o sis gibiyim.

Gecenin sessizliği içinde sokaklarınızda yürüdüm ve ruhum evlerinize girdi.

Kalbiniz, benim kalbimde çarptı. Nefesiniz yüzümü buğulandırdı ve ben hepinizi tanıdım.

Evet, sevinçlerinizi ve ıstıraplarınızı tanıdım ve uykularınızda rüyalarınız benim rüyalarımı.

İçinizde, dağlar ortasındaki bir göl gibi idim.

İçinizdeki şahikaları, dolambaçlıkları, hattâ sürü sürü geçen düşüncelerinizi ve arzularınızı aksettiriyordum.

Çocuklarınızın dalga dalga kahkahaları ve gençlerinizin sağanak sağanak özleyişleri sükûtumu karşılıyordu.

Ve bunlar gölün diplerine vardığı zaman dahi terennüm ediyordu.

Fakat kahkahadan daha tatlı ve özleyişten daha kudretli birşey vardı:

İçinizdeki sonsuzluk!

O büyük adam ki hepiniz onun hücreleri ve sinirlerisiniz:

O ki, teranesinde bütün nağmeleriniz sessiz bir hıçkırıktır.

Ve siz o büyük adamın içinde büyüksünüz.

Ben de onu gözümün önüne getirerek sizi kavramış ve sevmiştim.

Çünkü, bu geniş sahada sevginin irişemiyeceği bir mesafe yoktur.

Hangi tasavvur, hangi ümit, hangi gaye vardır ki bu uçuş bölgesinden daha yükseğe irişebilsin?

İçinizdeki büyük adam elma çiçekleriyle bezenmiş bir iri meşe gibidir.

Onun kudreti, sizi toprağa bağıyor, onun ıtrı sizi fezalara yükseltiyor, ve onun dayanıklığı size ölmezlik veriyor.

Size denilmişti ki bir zincirseniz, onun en kuvvetsiz halkası kadar zayıfsınız.

Fakat bu yarı hakikattir. Çünkü en kuvvetli halkalarınız kadar kuvvetlisiniz.

Sizi en küçük hareketinizle ölçmek Okyanusun kudretini köpükleriyle ölçmek gibidir.

Sizi başarısızlıklarınızla ölçmek; mevsimleri, vefasızlıkları yüzünden kınamak gibidir.

Evet, siz bir Okyanus gibisiniz.

Koca gemiler, kıyılarınız üzerinde medleri, cezirleri bekliyorlar.

Fakat siz de Okyanus gibi, medlerinizi, cezirlerinizi çabuklaştıramıyorsunuz.

Sonra siz mevsimler gibisiniz.

Siz, kış mevsiminizde baharınızı inkâr ediyorsunuz.

Fakat içinizde uyuklayan bahar, uykusu içinde gülümsüyor ve sözlerinizden üzülüyor.

Size bu sözleri söylememin sebebi, birbirinize, "Bizi ne iyi methetti, yahut bizim yalnız iyi tarafımızı gördü,, demeniz için değildir.

Bu sözlerimle, sizin düşünerek bildiğinizi söyledim.

Zaten bilgi kelimesi nedir? Sözsüz bilginin gölgesinden başka birşey mi?

Sizin düşünceleriniz ve benim sözlerim, dünümüzmün,

Arzın bizi de, kendisini de tanımadığı eski günlerin,

Arzın karmakarışık bir hayat sürdüğü gecelerin maceralarını saklayan mühürlü bir hatıranın dalgalarıdır.

Nice akıllı adamlar size gelerek size akıllarının verimini sundular. Bense sizin aklınızdan faydalanmak için geldim.

Fakat aklın veriminden daha üstün birşey buldum :

İçinizdeki o ruh alevi ki gittikçe kendini toplamaktadır,

Siz onun yayılmasından gafil kalarak zeval bulan günlerinize ağlıyorsunuz.

Bu, mezardan korkan gövdelerde hayat arayan hayattır.

Buradaysa mezarlık yok.

Bu dağlar ve ovalar, birer beşik ve birer sıçrama taşıdır.

Herne zaman atalarınızı yatırdığınız tarlalardan geçerseniz onlara iyice bakınız, kendinizi ve çocuklarınızı elele verip rakseder görürsünüz.

Doğrusu şu ki siz nice defalar farkına varmadan eğlencelere iştirak ediyorsunuz.

Daha başkaları size gelerek, inanınızı bağladı-

ğınız altın vaitlerde bulundular ve siz onlara ser-
vet, nüfuz ve şeref verdiniz.

Bense size bir söz bile vermiyorum; fakat ba-
na karşı daha çok cömert davrandınız .

Hayata karşı duyduğum en derin susuzluğu
verdiniz.

Şüphe yok ki bir insana, bütün hedeflerini ya-
nan dudaklara ve bütün hayatını bir kaynağa çe-
viren hediye den daha büyük bir hediye verilemez.

Bütün şerefim ve bütün mükâfatım da budur.

Çünkü herne zaman kaynağa dönerek içmek
istedimse, canlı suyun kendisini de susuz buldum.

Onun için ben onu içtiğim gibi o da beni
içiyordu.

İçinizde beni hediye kabul etmiyecek derece-
de mağrur ve sıkılğan sayanlar da vardı.

Ben elbet ki ücret kabul etmiyecek derecede
mağrurum. Fakat hediyelere karşı gururum yok.

Ben gerçi sizin sofralarınızda ağırlanacağım sı-
ralarda, dağ başlarında yabani yemişler yiyordum,

Ve beni seve seve barındırabileceğiniz halde
mabedin kemeri altında yatıyordum.

Fakat sizin uyanık sevginiz, günlerim ve gece-
lerim ile alâkanızdır ki yediğimi ağzımda tatlılaş-
tırıyor ve uykumu rüyalarla kemerliyordu.

Bu yüzden hepinizi kutlarım:

Siz, hem çok veriyor, hem de birşey verme-
miş gibi davranıyorsunuz.

Muhakkak ki bir aynada kendine bakan şef-
kat, taş kesilir.

Ve kendini pek güzel sıfatlarla anan bir iyi
hareket, lânet doğurur.

İçinizden bazıları benim münzevi olduğumu ve
inzivamın sarhoşluğu içinde yaşadığımı söylediniz.

Benim için : "O ormanın ağaçlarıyla dertleş-
iyor da insanlara bakmıyor.

Dağ başlarında oturup da şehrimizi yukarıdan
süzüyor,, dediniz.

Benim tepeleri tırmanarak uzaklarda dolaştı-
ğım doğrudur.

Fakat ben size ancak büyük yüksekliklerden
ve uzak mesafelerden bakabilirdim.

Ve ben sizden çok uzak olmadıkça, size pek
yakın olabilir miydim ?

İçinizden bazıları da söz söylemeden bana di-
yordu ki :

"Ey irişilmez yükseklikleri seven yabancı !
Sen niçin kartalların yuva kurdukları tepelerde
oturuyorsun ?

Niçin irişilmez şeylerin peşinde koşuyorsun ?
Seni hangi kasırgalar ağlarına düşürdü ?
Sen gökyüzünün hangi bahar kuşlarını avlı-
yorsun ?

Gel de bizim gibi ol.

İn de açlığını bizim ekmeğimizle doyur, susuz-
luğunu bizim suyumuzla dindir.,,

Bunlar, ruhlarının yalnızlığı içinde bunları söylüyorlardı,

Fakat ruhlarının yalnızlığı daha derin olsaydı, yalnız sevinç ve ıstırapınızın sırlarını aradığımı anarlardı,

Ve ben yalnız sizin göklerde dolaşan daha büyük benliğinizi avlamağa çalışıyordum.

Fakat avcı aynı zamanda avlanan kimse idi.

Çünkü oklarımdan niceleri, yayımdan fırlayarak kendi göğsüme saplanmıştı.

Uçan kimse yerde sürünen kimse olmuştu.

Çünkü gökyüzünde kanatlarımı gerdiğim zaman, yeryüzündeki gölgeleri bir kaplumbağa olmuştu.

Ve ben inanan kimse olduğum halde şüphe eden kimse olmuşum;

Çünkü nice defalar parmağımı kendi yarama koydum ki size karşı daha büyük inan besliyeyim ve sizin hakkınızda daha fazla bilgi sahibi olayım.

Bu inan ve bu bilgi ile diyorum ki :

Siz gövdelerinizin içinde kapanmış değilsiniz.

Evlerinizle tarlalarınızın içinde mahpus değilsiniz.

Sizin içinizdeki varlık dağların tepesinden üstünlerde bulunuyor ve rüzgârlarla beraber dolaşıyor.

O, sıcaklık almak için güneşe doğru sürünen, emniyet bulmak için karanlık içinde çukurlar kazan birşey değildir.

Hür bir şeydir. Arzı kucaklayan ve esir içinde hareket eden bir ruhtur.

Şayet bunlar müphem sözlerse, onları açıklamaya kalkışmayın.

Herşeyin başlangıcı müphemdir. Fakat sonu öyle değildir.

Ve ben sizin beni bir başlangıç olarak hatırlamanızı dilerim.

Yaşamak ve yaşayan herşey evvelâ, bir billûr değil, bir sis olarak tasavvur olunur.

Ve kimbilir ki billûr, donmuş bir sis değildir.

Beni andıkça şunu da hatırlamanızı dilerim :

İçinizde size cılız ve bitkin görünen şey, sizin en kuvvetli ve en sağlam cephenizdir.

Kemiklerinizin yapısını kuran ve sağlamlayan şey sizin nefesiniz değil mi?

İçinizde hiç kimsenin hatırlamadığı rüya değil midir ki şehrinizi kurmuş ve içindeki herşeyi düzenlemiştir?

Mümkün olsa da o nefesin med ve cezrini görmeniz, başka birşey görmek istemezsiniz.

Ve mümkün olsa da rüyanın fısıltılarını dinliye bilerseniz, başka hiçbir ses dinlemek istemezsiniz.

Fakat görmüyor ve işitmiyorsunuz ve bu da hakkınızda hayırlıdır.

Gözlerinizi bulutlandıran perdeyi ancak onu dokuyan el kaldırabilir !

Ve kulaklarınızı dolduran çamuru, ancak onu
yuğuran parmaklar parçalayacak.

Ve o zaman göreceksiniz,

O zaman işideceksiniz !

Fakat bir zamanlar kör yaşadığınızdan dolayı
kederlenmiyecek, sağır olduğunuzdan dolayı üzül-
miyeceksiniz.

Çünkü o gün herşeyin gizli hedeflerini göre-
ceksiniz.

Ve o gün aydınlığı kutladığınız gibi karanlığı da
kutlayacaksınız.,,

Erenlar bunları da söyledikten sonra etrafına
baktı. Kaptanın dümen başına geçerek kâh yel-
kenlere, kâh uzaklara baktığını gördü.

Ve şu sözleri söyledi :

"Gemimizin kaptanı sabırlıdır ve geniş yürek-
lidir.

Rüzgâr esiyor ve yelkenler çırpıyor.

Dümen bile ele avuca girmek istemiyor.

Fakat kaptan, benim susmamı bekliyor.

En büyük denizin korosunu dinleyen bizim de-
nizcilerimiz de beni geniş yürekle dinlediler.

Fakat daha fazla bekliyemiyecekler.

Ben de hazırım !

İrmak, denize kavuştu ve bir kere daha, ko-
ca ana yavrusunu bağrına basıyor.

Veda, Orfalis halkı !

Gün, son buldu.

Zanbak, yarınını karşılamak üzere yapraklarını
nasıl örterse gün de bizi örtüyor.

Burada bize ne verildiyse onu saklayacağız.

Yetmezse tekrar gelir ve hep birlikte, verene
el uzatırız.

Unutmayın ki tekrar geleceğim.

Biraz sonra, sizi özleyişim, başka bir gövde
için toprak ve köpük toplayacak.

Biraz sonra, rüzkâr üzerinde bir lâhzacık
dinleneceğim, sonra başka bir kadın bana gebe
kalacak !

Elveda size ve sizin aranızda geçirdiğim genç-
liğe !

Daha dündü ki bir rüya içinde buluştuk.

Yalnızlığımda bana nağmeler dinlettiniz ve
ben sizin özleyişlerinizden gökyüzünde bir kule
kurdum.

Artık uykumuz kaçtı ve rüyamız geçti.

Artık tanyeri ağarmıyor.

Öğle vaktine irişmek üzereyiz. Yarı uyanıklı-
ğımız olgun bir gün oldu ve siz bana daha derin
bir nağme terennüm edeceksiniz.

Şayet ellerimiz, başka bir rüyada kavuşursa,
gökyüzünde bir kule daha kurarız.,,

Erenler bunları söyledikten sonra denizcilere bir
işaret verdi. Onlar da hemen demir aldılar, gemi-
yi bağlayan halatları çözdüler ve doğuya doğru
süzüldüler.

Tek bir kalpten kopmuş gibi yükselen bir
çığlık, karanlıkları yırtmış ve denizin üzerinde
büyük bir davul gümbürtüsü gibi aksetmişti.

Yalnız El-Mitra sâkindi ve sisler içinde kay-
boluncaya kadar geminin ardından bakakalmıştı.

Bütün halk dağıldığı halde tek başına deniz
kıyısında duruyor ve onun söylediklerini hatırlıyordu :

“Biraz sonra rüzgâr üzerinde bir lâhzacık
dinleneceğim, sonra başka bir kadın, bana gebe
kalacak !,,

SON